

ZADRUGAR

G L A S I L O
N A B A V L J A L N E
Z A D R U G E
U S L U Ž B E N C E V
D R Ž A V N I H
Ž E L E Z N I C
V
L J U B L J A N I
L E T O • X V

2

V S E B I N A

BODOČI NAŠ RAZVOJ / ZADRUŽNISTVO V RAZNIH EKONOM-
SKIH SISTEMIH / NAŠE OGNJIŠČE: IZ LEPEGA VEDENJA —
ŠOLA ZA LEPO VEDENJE POVSOD IN TUDI V KINU — NO-
GAVICE NAŠA VELIKA SKRB / VRT IN CVETLICE: ZAKAJ
NE RASTEJO SADNA DREVEŠA / ČEBELARSTVO: KOŠARICE
/ RREHRANA: K ZIMSKI PREHRANI SPADA SUHO SADJE /
RAZGLEDI: RAST EVROPSKEGA PREBIVALSTVA / LEPO-
SLOVJE: OGRLICA — ZAKLAD / ZADRUŽNI VESTNIK

Oglejte

si neobvezno veliko zalogo
moških modnih in športnih

**kamgarnov,
damskega
volnenega blaga**

za obleke, plašče in kostume,
izpopolnjeno zalogo porce-
lana in stekla. • Presenetili
Vas bodo **ново urejeni lo-
kali**, ki nudijo nakupovalcu
prav vse udobnosti, ki jih
zahteva sodobni nakup.

Članstvo na progi obveščamo,
da bo odpotoval na progo že ta me-
sec naš **zadružni potnik** z vzorci
najmodernejših blagov. Oglejte
si bogato kolekcijo, da se prepri-
čate o naših dobrih kvalitetah in
solidnih cenah.

Z A D R U G A R

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 2

Ljubljana, 20. februarja 1939

Leto XV

Bodoči naš razvoj

Desetletja že bije zadrugišstvo boj z nasprotnimi silami za svoje gospodarske in socialne cilje. Ta boj postaja vedno hujši, neprijatelji zadrugišstva so vedno ostrejši in agresivnejši; v izdatni meri jih podpira tudi tisto časopisje, ki je pod njihovim vplivom. Toda zadruge se morajo boriti tudi s stvarnimi težkočami. Veletrgovina in veleindustrija ovira napredek zadrug kjer le more, v nekaterih državah delujejo nasprotniki roko v roki tudi s političnimi činitelji, pa tudi z avtoriteto in silo države.

Teh dejstev se moramo zavedati in nato krepko povezati vse naše moči v obrambo. Ne zadostuje torej, da se samo združujemo v svojih nabavljalnih zadrugah in opravljamo v njih delo posredovalca med nakupom in prodajo, temveč stremeti moramo z vsemi silami za tem, da se čim bolj osamosvojimo, da kar največ pri svojih nabavkah izključimo zasebno posredništvo — začeti moramo čim več sami proizvajati. Razvoj zadrugišstva v tej smeri bo stališče zadrug do privatne trgovine ojačil in bo neizmerne pomena za propagando konsumnozadrugiških idealov tudi pri vseh onih, ki še vedno dvomijo o zadrugištvu in stoje neodločno ob strani, mesto da bi kot odločni poborniki stopili v vrste svojih tovarišev zadrugišnikov.

Ne bo nezanimivo, če se ozremo malo po Evropi in premostrimo, kaj je storilo konsumno zadrugišstvo v drugih državah na polju samopomoči in lastne proizvodnje. Po statističnih podatkih, ki jih dosatvljajo zadrugišne zveze, velike centralne nakupovalnice zvez in velike konsumne zadruge po vsem svetu, objavlja „Vestnik“ Mednarodne zadrugišne zveze v Londonu o razvoju v letih 1934. do 1937.:

V večini držav, kjer je konsumno zadrugišstvo dobro razvito, se je položaj zadrug po prejšnji gospodarski depresiji v letih 1934. do 1937. močno ojačil, kar je predvsem zasluga lastnega proizvodjanja raznih potrebščin po zadrugah oz. centralnih nakupovalnicah samih. Poročila 19 velikih nakupovalnih zadrugišnih družb iz 16 držav dokazujejo, da se je samoprodukcija znatno zvišala. Nakupovalne družbe zvez so premagale finančno krizo in s pomočjo zvestobe svojih članov razširile svoje obrate za samoprodukcijo.

vodnjo in ustanavljale nove tvornice. Družbe zvez v Avstriji, Bolgarski in Letoniji so podvojile in potrojile samoproizvodnjo, na Finskem, v Češko-Slovaški, na Poljskem in Švedski je znašal porast v navedenih letih od 50 do 100 odstotkov, na Danskem, v Franciji, Veliki Britaniji, na Holandskem in Norveškem 25 do 50 %, na Madžarskem in v Švici od 10 do 20 %.

Tudi primerjava višin denarne vrednosti samoproizvodnje in vsega prometa, ki so ga imele nakupovalne družbe, daje med l. 1934. in 1937. ugodno odstotno razliko, čeprav ta povišek ni tako očiten, in to radi tega, ker se je splošni promet družb zaradi pomnožitve zadrug in velikega porasta članstva močno zvišal; vendar je pa napredek v samoproizvodnji stalen in je znašal odstotni porast navedene primerjave, n. pr. v Avstriji od 6,4 na 16 %, na Bolgarskem („Napred“) od 12,9 na 21,9 %, na Finskem od 12,7 na 20,3 %, na Poljskem („Spolem“) od 5,9 na 8,2 % in na Švedskem od 56 na 63,6 odstotkov. Nadaljnji dokaz za splošni napredek v samoproizvodnji je tudi dejstvo, da odpade sedaj pri 7 od 19tih velikih nakupovalnih družbah od njihovega vsega prometa 20 do 50 % na lastne proizvode, pri dveh od 30 do 40 %, pri eni na več kot 40 % in pri eni celo na 60 odstotkov.

Razvojne možnosti samoproizvodnje so zelo velike. V kake smeri se je ta delavnost zadružništva razvijala v drugih državah? Velika nakupovalna družba v Avstriji je med l. 1934.—37. zgradila tovarno za razne kemikalije in čistilna sredstva, ki so potrebna v gospodinjstvu, tovarno za milo, postavila je lastno tiskarno, ki proizvaja tudi kartonažne in zavojne predmete, in konec l. 1937. je kupila tovarno za čokolado. Bolgarski „Napred“ je kupil l. 1935. dva mlina in si pridobil skupno z ostalimi zadružnimi organizacijami v državi važne rafinerije za sladkor. Leta 1938. je začel graditi tovarno za proizvodnjo raznih predmetov iz gumija. „Velkonakupni společnost, društev v Pragi“ je predvidel desetletko, v kateri naj bi se otvorili novi produktivni obrati, 23 po številu. Od teh podjetij je že v obratu: tovarna za vžigalice, luščilnica za riž, nova pražarna za kavo, tovarna za papir in zavojni material. Druga zveza na Češkem je postavila tovarno za škrob in tovarno za čevlje. Danska družba je priključila že obstoječim svojim podjetjem novo tovarno za čevlje in tovarno za milo. Finska, ki je že imela različna proizvajalna podjetja, je pridobila 3 mline, tovarno za mesne izdelke, tovarno za konzerviranje rib, tvornico za posteljnino, tovarno za testenine in novo pekarno, novo mlekarno in tovarno za ščetke in za žeblice. Francoska nakupovalna družba je spopolnila in povečala svoje tovarne za konzerve, za čokolado in za čevlje ter izdelke iz usnja. Podjetja obeh angleških nakupovalnih zadružnih družb so preštevilna, da bi jih tu navajali, omenjamo samo, da družbi že celo vrsto let žrtvujeta vsako leto težke

milijone za novogradnje in razširjanje svojih obratov, da zlasti pospešujeta mlekarstvo, ustvarjata nove tovarne za surovo maslo in druge mlečne izdelke, tovarne za pohištvo in druge predmete, ki jih rabijo člani zadrug v domačem gospodinjstvu in gospodarstvu; škotska zveza je zgradila tudi tvornico električnih žarnic in za druga svetila.

Holandska družba proizvaja v svojih tovarnah razne slaščice, čokolado, marmelado, mineralne vode, olje in maščobe, milo in razne kemikalije. Islandska zveza ima tovarne za predelavo volne in kož islandskih živali v blago, čevlje, rokavice in druge usnjene izdelke, tvornice za margarino, cikorijo in milo. V posesti švedske zveze so tovarne za papir, margarino, voščeno platno, obložne ploščice, porcelan, apno, biokemične proizvode, za žarnice („Luma“), proizvode iz gumija, mlini, pekarnice, klavnice in sušilnice za sadje. Zelo številni so obrati estonske družbe; med drugim izdelavajo verige, žebelje, žico, tobačne izdelke in druge potrebščine. Švicarske organizacije posvečajo veliko pozornost izdelovanju pohištva, čevljarstvu, mlekarstvu, izdelovanju tobačnih izdelkov, se pečajo z vrtnarstvom itd. Tudi poljski „Spolem“, madžarski „Homgya“ so v visoki meri dvignile samoproizvodnjo.

Poleg velikih nakupovalnih družb se pečajo s samoproizvodnjo zlasti na Finskem, Poljskem in v Veliki Britaniji tudi posamezne krajevne zadruge. Finske zadruge so dvignile svojo proizvodnjo od leta 1934. do 1937. od 225'6 na 231'7 milijonov Fm, poljske od 8 na 13 milijonov Z in britanske od 30'6 na 40'4 milijonov f. št.

Kako je s samoproizvodnjo naših nabavljalnih zadrug? Daleč, daleč zaostajamo za drugimi državami. Naša Zveza nabavljalnih zadrug v Beogradu ima 2 mlina, pekarno in izdeluje kekse. Naj se li zadovoljimo s tem, kar imamo, in naj morda še naprej čakamo boljših časov?

Ne! Kar so zmogli drugi, moramo zmoči tudi mi. Tudi naše zadruge se morajo osamosvojiti, pa naj bodo težkoče, ki nas obdajajo, še tako velike. Tudi ročdelski pionirji niso rekli: Neugodne so prilike, čakajmo! V prepričanju in veri v velik pomen združne misli so šli pogumno na delo, ustanovili so pokret, ki si je zmagovito utrl pot po vsem svetu, ki neprestano rase in ki bo radi svoje notranje vrednosti premagal končno vse ovire in prinesel slednjič narodom pravilno rešitev gospodarskih problemov, mir in zadovoljstvo.

Kaj je največja zapreka za razvoj konsumnega združništva v smeri samoproizvodnje? Vprašanje kapitala. Je li to res nepre-

magljiva ovira? Ne! pravim. Seveda pa to le tedaj, če se bomo vsi, ki smo včlanjeni v naši Zvezi nabavljajalnih zadrug, zavedali velikih nalog, ki jih vrši zadružni pokret, če bodo vse zadruge vsestransko podpirale svojo Zvezo, če bomo vsi vestno in točno spolnjevali svoje dolžnosti in obveznosti do svojih zadrug. Jačimo Zvezo, da bo imela na razpolago sredstva za razvoj in samopomoč, krepimo lastno zadruho, kupujmo vse, kar rabimo, samo v svoji zadruzi, plačujmo svoje račune točno in v gotovini, pa se bodo znebile zadruge dolgov. Zveza bo pa razpolagala z milijoni, ki jih vrnejo zadruge, in jih bo mogla plodonosno naložiti v korist vseh zadružnikov.

Sloga in edinstvo ter zvestoba do zadružnih idealov morajo biti naše orožje, pa bomo izvojevali z njim zmagonosno borbo za osamosvojitvev, za svobodo in pravico.

Joe.

Zadružništvo v raznih ekonomskih sistemih

(Nadaljevanje.)

V Nemčiji so vsi proizvajalci organizirani v „staleže“, ki odgovarjajo italijanskim korporacijam. Na vseh področjih je izveden princip „vodje“. Nižji vodje so odgovorni višjim in končno državnemu kanclerju.

Po zakonu o prisilnem karteliranju od 15. julija 1933. je industrija organizirana v kartelev. Do l. 1935. je bilo v Nemčiji v prisilnih kartelih organiziranih 45 raznih gran produkcije. V poljedelstvu n. pr. je bilo 79 prisilnih združenj. V mnogih industrijskih panogah so z zakonom prepovedane nove investicije in povečanje kapitala. Pri tem je zanimivo pripomniti, da je narodnosocialistična stranka, ko še ni imela oblasti v rokah, v svoji propagandi kaj rada uporabljala antikartelske in antikapitalistične krilatice. Na vladi pa je prišla do spoznanja, da so karteli in težka industrija v njenih rokah prav dobri instrumenti za kontrolo produkcije, mezd in cen.

Tudi poljedelske zadruge so organizirane kot poseben „stalež“ in sloni prav tako njihova struktura na principu vodje. Te zadruge so od svojih nekdanih funkcij mnogo izgubile ter so postale le nekaki agenti poljedelskega stanu.

Zadruge v Nemčiji na splošno zavzemajo drugačen položaj kot zadruge v Italiji. Tudi stališče države do njih je drugačno. V Nemčiji uživajo veliko zaščito zlasti poljedelske zadruge, do potrošnega

zadružništva pa je vlada dokaj ravnodušna. Po prihodu Hitlerja na oblast se je jasno videlo, da se rekrutirajo njegovi pristaši največ iz vrst privatnih trgovcev. V početku so se zato nad zadrugami in njihovimi funkcionarji dogajala nasilja, ki jim je končno morala država napraviti konec.

Zadružništvo v Nemčiji je priključeno fronti dela, ki ji načeljuje dr. Laja, za glavnega kontrolorja nad zadružništvom pa je odrejen nacionalist Karl Müller. Slično je dobila vsaka posamezna potrošna zadruga svojega kontrolorja. Na ta način je tedaj prenehala nekdanja avtonomija zadrug. Spočetka je vlada nameravala potrošno zadružništvo sploh ukiniti in njene posle predati malim trgovcem; ali je kmalu prišla do spoznanja, da je to zadružništvo tako važen faktor, da njegova splošna likvidacija ne more biti predmet razpravljanja. Pač pa so bile likvidirane „nezdrave“ potrošne zadruge, to so one, ki iz takih ali drugačnih vzrokov niso uspevale, oziroma vršile svoje naloge. Seveda so morale v mnogih primerih likvidirati tudi zadruge, ki niso bile „nezdrave“. Na osnovi tozadevnega zakona je prenehalo s poslovanjem okoli 80 nemških potrošnih zadrug, med njimi nekaj največjih v državi. Pri tem je bilo izgubljenega nad polovico prometa potrošnega zadružništva, a te zadruge same so izgubile ca 60% svojih fondov. Potrošno zadružništvo v Nemčiji je bilo razen tega prizadeto še z davčnim zakonom iz l. 1934, po katerem je izgubilo dotedanjo davčno osvoboditev.

Iz tega se vidi, da je položaj potrošnega zadružništva v Nemčiji zelo težak.

Zadružništvo se mora boriti za obstoj z onimi malimi sredstvi, ki si jih je bilo še obdržalo. Nemčija je lahko zgled, da je prospeh zadružništva v kapitalističnem načrtnem gospodarstvu odvisen od tega, v čigavih rokah je oblast, oziroma, kakšno stališče zavzema do njega država.

Avstrijski sistem. V bivši Avstriji je bila osnova gospodarstva ločitev ekonomskih funkcij v korporacije. Le-teh je bilo sedem: poljedelska, industrijska, trgovinska, obrtna, finančna, svobodne profesije in javna služba. Tudi avstrijski gospodarski sistem je bil diktatorski; kar se pa posebej zadružništva tiče, moramo priznati, da je bilo stališče zvezne vlade do poljedelskega zadružništva zelo dobrohotno, do potrošnega sicer manj odločno, vendar bolj naklonjeno kot v Nemčiji.

Nadalje razpravljati o položaju zadružništva v bivši Avstriji nima pomena. Po priključku k rajhu bo moralo tudi to zadružništvo deliti usodo, ki je zadružništvu določena v Nemčiji.

3. Zadrugništvo v okviru diktatorskega socialističnega gospodarstva.

V socialističnem načrtnem gospodarstvu so sredstva produkcije prešla v roke države, občin in drugih kolektivnih organov.

V načelu pomeni diktatorski socializem takšen ekonomski sistem, v katerem so sredstva produkcije socializirana, a vse gospodarsko življenje je urejevano iz enega centra po določenem totalitarnem narodno-gospodarskem načrtu, v katerem je vsakemu kolektivnemu organu odrejena posebna naloga.

Če govorimo o načrtnem gospodarstvu v socialistični diktatorski državi, bi se na prvi pogled morda zdelo, da med njim in med načrtnim gospodarstvom v kapitalističnih državah ni bistvene razlike. Toda tak zaključek bi bil pogrešen. Socialistični sistem se v svojih temeljih od kapitalističnega diametralno razlikuje. In če razpravljamo o položaju zadrugništva v kapitalističnem in socialističnem načrtnem gospodarstvu, dejansko govorimo o dveh nasprotnih stvareh, ki imajo skupen samo izvestni formalni videz.

Od diktatorskega socialističnega sistema imamo praktični primer samo v Zvezi sovjetskih socialističnih republik. Zanimivo bo tedaj vprašanje, kakšno mesto zavzema zadrugništvo v tem sistemu.

Kakor je znano, je v SSSR gospodarsko življenje socializirano. Vrhovni organ gospodarskega udejstvovanja je „Sovjet za delo in obrambo“, ki mu je podrejena „Državna komisija za načrtno gospodarstvo“. Razne industrijske grane so razdeljene v državne truste, a njihove tržne operacije izvajajo državni kombajni. Vrhovna uprava državne industrije pripada „Centralnemu odboru“, ki je zopet razčlenjen na komisariate z ozirom na razne grane produkcije, kot n. pr. za tekstilno, kemijsko itd. Trgovina z inozemstvom je državni monopol; domača trgovina pa je organizirana deloma preko državnih prodajalnic, deloma preko potrošnih zadrug.

Pod sovjetsko vlado je zadrugništvo prešlo razne etape. Po boljševiški revoluciji je bilo mnogo govora o zadrugništvu in njegovi vlogi v proletarski državi. Nekateri teoretiki so bili mnenja, da zadrugništvo pripada samo buržuazijskemu sistemu in da zato v novi državi zanj ni mesta (Meščerjakov, Miljutin, Lenin). V času splošnega gospodarskega poloma pa se je to mnenje spremnilo. Prišlo je spoznanje, da se zlasti potrošne zadruge prav lahko prilagodijo novemu sistemu. Končno se je vprašanje potrošnega zadrugništva rešilo s sledečim kompromisom:

1. Potrošne zadruge se v svoji stari obliki ukinejo;
2. potrebno pa je, da se na novih osnovah stavijo v službo države kot politične sovjetske organizacije, t. j. kot razredno borbene ustanove, slično kot ostale proletarske organizacije.

Že l. 1919. so bile zadruge preosnovane v prisilne potrošne zajednice, ki so kot državne organizacije imele nalogo razdeljevanja življenjskih potrebščin. Tako so bile vse zadruge z uredbo združene v „Centrosojuzu“. Na ta način so bile zadruge v Sovjetski Rusiji socializirane in stavljene pod državno vodstvo. Toda že leto za tem je morala vlada omiliti svoj pritisk in se vrniti vsaj deloma na svobodno gospodarstvo, t. j. pristopiti k tako zvani „NEP“ (Nova ekonomska politika).

Z izvajanjem nove ekonomske politike je dobilo tudi zadružništvo nekoliko več svobode, vendar je ostalo prej ko slej pod varštvom države. Razlogi, da je država zadružništvu priznala večjo prostost (prostovoljno članstvo, članske vloge itd.) so bili sledeči:

1. Spoznanje, da zadruga kot organ države slabo uspeva in da prisiljeni člani zanjo nimajo interesa.
2. Trebalo je nedostatek fondov nadoknaditi s članskimi vlogami.
3. Na novo oživeli privatni trgovini se je moral postaviti nasproti sposoben, nekapitalistični tekmeč.

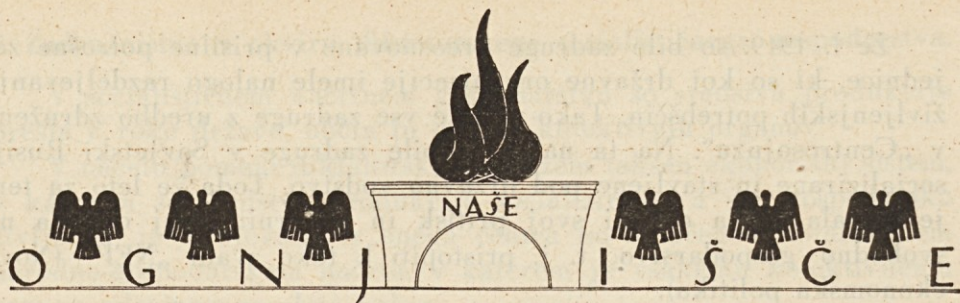
Sedaj pa še nekoliko besedi o stališču boljševizma do ostalih oblik zadružništva.

Kot je znano, je bilo eno najtežjih vprašanj revolucije agrarno vprašanje, ker je okoli 80 % vsega prebivalstva pripadalo kmetskemu stanu. Radi tega je bila poljedelska produkcija spočetka svobodna, čeprav je vlada favorizirala kolektivna gospodarstva (komune in kolhoze). Kasneje je število poljedelskih zadrug močno narastlo. Kolhozi imajo vse vrste zadrug za nakup in prodajo ter centralno organizacijo teh nabavljajno-prodajnih zadrug „Selskosojuz“. Vendar ne smemo misliti, da je sovjetska vlada tem zadrugam pustila vso prostost. V mestih je zadružništvo popolnoma likvidirano in so prodajalne predane državni organizaciji za trgovino. Potrošno zadružništvo deluje le v notranjosti države.

Kot se vidi, položaj zadružništva v Sovjetski Rusiji še ni ustaljen ter se menja z gospodarsko politiko države. Ali če bo šel diktatorski socialistični sistem še dalje po poti decentralizacije, bo zadružništvu brez dvoma zopet odmerjena važna vloga.

(Konec prih.)

IZ LEPEGA VEDENJA.

Med pravila lepega vedenja spada tudi predstavljanje. Dostikrat nanese potreba, da moramo komu povedati svoje ime, še večkrat pa, kdo je oseba, ki je v naši družbi. Imamo ljudi, ki jim gre to delo zelo od rok. Imamo jih pa tudi, ki to opravilo zelo sovražijo. Predstavljanje v taki meri in taki obliki se jim zdi pretirano, smešno in nadležno.

V tem, kako in kdaj se pri nas predstavljamo, ni nekaj prav. Najbrže nam lepo vedenje še ni postala srčna kultura. Nekateri ljudje mislijo, da se morajo predstaviti vsepovsod, kamor pridejo, s komur govore, pa če je to tudi telefonično in da morajo predstaviti svoje znance, kjerkoli le nanese prilika, da lahko rečejo: „Prosim, dovolite, da vam predstavim gospo X“ itd. Čez nekaj minut, ko morda niso med seboj menjali niti besede, se razidejo in se nikdar več ne srečajo. Zgodi pa se dostikrat, da si gospod zapomni obraz dame, in tedaj je njegova dolžnost, da jo pozdravlja in se ji odkriva v najhujši zimi do konca svojega ali njenega življenja, ko že davno več ne ve, kdo je ta gospa in kje jo je spoznal. Največ zagreše ljudje, ker se ne znajdejo v položaju in ne znajo razsoditi, kaj je potrebno in kaj ni.

Ta nerazsodnost bo prav gotovo imela nekaj skupnega z našo naravo, značajem in nadutostjo, ki je tako lastna našemu narodu. Mi hočemo najprvo vedeti, s kom govorimo! Kajti zgodilo bi se lahko, da bi pri tem trpela naša čast, če bi govorili vljudno

in morda celo ljubeznivo kakor s sebi enakim človekom, pa bi se izkazalo, da ta oseba ne zavzema enakega družabnega položaja! In da nismo naduti? Kdo hoče ugovarjati? Kar poglejmo na deželo v naše rodne vasi. Kdorkoli je imel srečo, da je obogatel ali se je kje lahko malo izobrazil, pa že hodi po svoji rodni vasi kakor pav. Celo kmetško dekle, ki je prišlo v mesto služiti, ne vè, kako bi se ponašala, ko pride domov na obisk. Vsi ti ljudje, ki odidejo v svet in se vračajo nazaj lepše oblečeni in z bolj uglašeno govorico, gledajo na svoje rojake kot na nekaj manjvrednega in pričakujejo, da jih bodo ljudje le častili in hvalili.

Enako kakor na vasi, se obnašamo tudi v mestu. Na neki seji, katere se je udeležilo dosti dobro situiranih in visoko naobraženih gospodov, se je zgodilo tole: Neki gospod se je živahno pogovarjal s svojim sosedom. Pa ga ljubeznivo vpraša: „Ste vi tudi zdravnik?“. „Ne,“ je bil odgovor. Gospod je napravil obraz, kakor da mu je žal vseh besedi, ki jih je spregovoril z njim, in se potem z njim ni več pogovarjal.

Pa se je meni primerilo sledeče: V kavarni se je nekoč prisedel k moji mizi fin starejši gospod. Prilika je nanesla, da sva začela govoriti. Dosti in dolgo sva govorila, kakor da se poznavata že od nekdaj in se bova spet jutri srečala. Ko sem odhajala, me je spremil do kavarniških vrat, in ko sva se pozdravila, je mirno in razločno povedal svoje rodbinsko in krstno ime. Pozneje sem čitala v časopisih

oceno njegove knjige, ki jo je spisal, in tako zvedela, da je bil ta fini in ljubeznivi tujec pisatelj, avstrijski plemenitaš in najvišji državni uradnik. Ali ste že kdaj videli, da bi se bil Ljubljčan prisedel k mizi, kjer bi sedela sama ženska? Ogne se je, kakor garjeve ovce, ker vidi v vsaki ženski prostitutko!

Ker sem navedla že ta primer obnašanja tujca v naši deželi, naj navedem še obnašanje našega človeka v tujini. Lansko leto sem na Dunaju vprašala neki večer, ko sem zgubila orientacijo, zelo starega in na videz zelo finega gospoda, v kateri smeri moram, da pridem na Schotten Ring. Ker je bil ravno na sprehodu, se je gospod ponudil, da me spremi. Ko je izvedel, da sem tujka in Jugoslovanka, je povedal, da je tudi on Slovenec in Ljubljčan. Takoj se je začel predstavljati, tam sredi ceste in v največjem mrazu. Neprijetno mi je bilo to predstavljanje, saj sem vedela, da ga ne bom več srečala v življenju in čisto vse eno mi je bilo, kdo mi kaže pot. Svoje ime je nerazložno izrekel, pač pa je glasno poudaril, da je višji vojaški častnik v pokoju, ki živi na Dunaju in prejema pokojnino iz Jugoslavije. Kmalu nato pa reče: „Ste sami ali imate kakšnega „šoceljna“? Za hip mi je zastalo srce. Kaj takega se mi ni zgodilo niti na Kranjskem, kjer se je ta beseda rodila. Ali bi ne bilo bolje, da se ni nikoli predstavil, predvsem pa ne povedal svoje narodnosti, saj jaz sem ga ogovorila nemško. Pozneje sem vendar zvedela, kdo je ta „fini človek“.

Tako kakor se pri nas vedejo tujci, se nekako vede naš kmet. Naraven in ljubezniv je. Druge kulturne narode šola poplemeniti, pri nas se zgodi ravno nasprotno. Kmetska šola ni pokvarila in zato tudi ni nadut. On se vede kakor mu velewa instinkt. Če nanesa prilika, da mora kdaj koga s kom seznaniti, bo točno čutil, kdaj in kako se to napravi. Rekel bo: „To je pa moj sin“. Odgovor: „Oh nisem vedel,

da imaš tako velikega in „fejst“ sina.“ In konec je besedi in nobenega seganja v roke. Vsi so dobre volje, družabna vez je vzpostavljena. Kmet ne bo nikoli v zadregi, kadar je predstavljen ali če sam opravi to delo. Nikoli ne bo jecljal o veselju in časti, ki ga je doletela. On je zato premoder in odpravil bon tona ni pokvarjen.

Mesto bi se moglo marsikaj naučiti od dežele. Mi vsi smo samo pogospodeni kmetje. Če nismo prišli iz kmetov mi sami, so pa prišli naši starši, dedje in pradedje.

Megličeva.

ŠOLA ZA LEPO VEDENJE POVSOD IN TUDI V KINU.

Tisti, ki se za lepo vedenje zanima, ker mu je potrebno, se marsikaj lahko nauči, kamorkoli krene. Kjerkoli bo opazil kaj lepega, si bo prilastil. Čeprav ima lepo vedenje mnogo skupnega s srčno dobroto, vendar ni za zametavati tudi same gole oblike lepega vedenja.

Po vojni je izšlo tudi pri nas precej literature o bon tonu. Nekaj je originalne, nekaj pa prevedene. Toda vsa ta literatura nima na nas pravega učinka. Na hitro preberemo knjigo, teoretično smo sicer nekaj pridobili, praktično pa skoraj nič. Naša šola za lepo vedenje naj bo naše srce in pa razne prilike, ob katerih se naučimo, kako se nam je pravilno vesti, da bomo prijetni člani družbe.

Jako dobra šola za lepo vedenje je kino. Kdor seveda ne hodi v kino samo zato, da se tam zabava in čaka, kakšen bo konec, temveč opazuje vse malenkosti, ki se tam pojavljajo. V kinu vidimo življenje, ki se nam drugače tako zgoščeno ne more nikoli nikjer prikazati. Na platnu vidimo, kako se vedejo dobro vzgojeni ljudje. V kinu lahko opazujemo, kako je treba pravilno hoditi po cesti ali ulici, kako v notranjosti prostorov. Tistega koraka, ki ga imamo na ulici, ne mo-

remo rabiti, če stopimo v lokal. In ali znamo vsi hoditi po stopnicah? Treba nam je samo stopiti v ljubljanske lokale, ki imajo iz svojih središč izpeljane stopnice v zgornje nadstropje, pa bomo videli, kako potrebno nam je stopiti v kino in opazovati, kako je treba pravilno hoditi po stopnicah, ki vodijo v notranje prostore, in da ne smemo nikdar teči! Na stopnice stopamo s prsti, kolena držimo skupaj, glavo in telo pokonci in tiho stopamo navzgor ali navzdol.

Še danes mi je v spominu pogled na neko mlado, lepo žensko, ki sem jo videla prihajati po stopnicah v nekem dunajskem hotelu. Stopnice so bile izpeljane iz plesne dvorane. Na vrhu stopnišča se je pojavila ženska, oblečena v mehko, široko, belo obleko. Samo za trenutek je postala, preden je začela stopati navzdol. Oči vseh so se obrnile v to čudovito prikazen. Stopala je počasi, dostojanstveno, graciozno in brez zadrege. Kako nasproten vtis bi bila napravila, če bi bila pridrvela po stopnicah, ali sicer nerodno stopala.

Prav tako nas je veliko, ki ne znamo hoditi po lokalih. Z istim korakom, ki smo ga imeli na cesti, stopimo v lokal in tako dirjamo do naše mize ali pa med mizami, mimo drugih ljudi, če iščemo prostora. Ko odhajamo, jo uberemo, kar nam je najbolj mogoče. Res nobenega dostojanstva v hoji! Toda v pogledu nepravilne hoje grešijo skoro samo ženske. Moški hodijo sploh bolj umerjeno in se jim tako ne mudi.

V kinu bi ob pozornosti tudi lahko videli, kako se pravilno odpirajo in zapirajo vrata. Ne samo, da je treba vrata tiho zapirati, so tu tudi še druga pravila. Služkinja, ki nam prihaja vrata odpirat, mora stopiti na tisto stran, na katero se vrata odpro, in jih držati ves čas za kljuko. Ko smo vstopili, jih spet zapre. Nikoli ne smemo komu odpirati vrat tako, da se postavimo na nasprotno stran in jih potem lovimo, da jih zapremo. Pri neznanih ljudeh pa se postavimo v odprtino in

se umaknemo šele, če dotična oseba tudi vstopi.

Še posebno dobra šola pa je kino za vedenje pri mizi. Tu vidimo, kako se vedejo dobro vzgojeni, elegantni ljudje, kako uporabljajo pribor, prtiček, zobotrebece itd. Marsikdo je v zadregi, kam naj po končanem obedu položi pribor. Naravno in zato pravilno je, da ga položimo z ročaji proti desni strani. Kdorkoli bo imel nato opravka s priborom, ga bo našel blizu tiste roke, ki ga bo prijala. Prtiček razganemo samo do polovice in si ga položimo preko kolen, čim smo se vsedli k mizi. Notranja guba prtička mora biti obrnjena proti mizi. Brišemo se samo v notranji del. Po končani jedi prtiček po zalikanih gubah zganemo. Zganjen prtiček ne sme nikoli kazati madežev zaužite jedi! Gostje prtička ne zganejo, ampak ga kar takega položijo na mizo, kar znači, da se ta prtiček ne more več uporabljati. Člani rodbine pa morajo sami zganiti svoje prtičke. To je osebno delo, ki ga ne sme napraviti niti gospodinja niti služkinja.

V kinu bomo tudi opazili, da zobotrebecev ni nikoli na mizi! Če jih pa že moramo rabiti, potem opravimo to delo kar najbolj diskretno. Po končanem delu zobotrebec prelomimo in ga položimo pod rob krožnika. Če je na mizi papirnat prtiček, potem zavijemo rabljeni zobotrebec v košček papirja.

Nekoč sem postala pozorna na mladega, elegantno napravljenega človeka. Prilomastil je v restavracijo, se vsedel oblastno in začel tolči z nožem po čaši. Prtiček si je zataknil za ovrtnik, vilice je vzel v desno roko, nož pa v levo. Oba komolca je položil na mizo in začel hlastno jesti. Meso je takoj razrezal na majhne koščke, potem pa je stresel tja še dve zelenjavi in vse skupaj dobro zmešal, nato pa hitro nosil v usta z nožem. Z vilicami si je samo pomagal. Po končanem obedu je pribor na krožniku prekrižal, in porinil krožnik na sredo mize.

Vzel je zobotrebec, si otrebil zobe in ga vrgel na sredo krožnika in pred nos drugih gostov pri isti mizi. Med jedjo je krilil s priborom, da se je bilo bati, da bo koga sunil. Bil je fino napravljen, videlo se je, da je prišla njegova obleka iz dobrega salona. Na eni roki je imel uro, na drugi pa zlato zapestnico z obeskom. Nohti so mu bili manikirani, lasje pa najbrže trajno nakodrani. Pri vsem tem pa je bil dovolj neumen, da ni vedel, da s takimi manirami ne more vstopiti v boljši lokal. Najbrž je bil tudi on mnenja, da je višek kulture v lepi obleki!

Železničarsko glasbeno društvo „Sloga“ ima kino v Kolodvorski ulici, prav blizu kolodvora. V tem kinu se predvajajo dobri filmi. Predstave se začnejo že ob četrti uri popoldne in je tako omogočen obisk tudi našim članom, ki prihajajo v mesto z dežele. Cene v kinu „Sloga“ so nizke, najnižje v Ljubljani. Prostori so izredno lepi in topli. Utrujene nakupovalke se po nakupu v kinu lahko prijetno odpočijejo. Marsikaj koristnega bodo pridobile, kar bodo s pridom lahko uporabile zase in pri vzgoji svojih otrok. Poleg tega se bodo pa razvedrile. Razvedrilo je človeku prav tako potrebno, kakor hrana ali kaj drugega. Čeprav nekateri tako radi trdijo, da je življenje samo delo in trpljenje, vendar ni nikjer zapisano, da mora tudi tako biti. Človek si mora sam znati olajšati življenje, drugi mu ga ne bodo! V kinu vidimo vsaj za nekaj časa drugo življenje, potegne nas za seboj v drugi, lepši ali pa tudi slabši svet. Svoje skrbi in žalosti pozabimo vsaj za kratek čas, in če je bil film res dober, ga uživamo še dolgo v spominu.

Megličeva.

NOGAVICE, NAŠA VELIKA SKRB.

Svilene nogavice so se tudi pri nas že tako udomačile, da se nam zdi, kakor da nismo nikoli prej nosile bombažastih. Svilene nogavice so lepe, toda trpežne niso. Tista žena, ki na-

nje ne zna paziti, ji pa sploh nič ne zaležejo. Pri dobro napeti nogavici nam je treba samo enkrat upogniti koleno, pa se nam utrga pentlja in zdrkne v trenutku do stopala in nogavica je pokvarjena.

Nogavice iz prave svile so odpornejše. Prava svila je elastična in se vdaja. Prozorne moderne nogavice so sicer vse iz prave svile, toda tanke nitke so tako občutljive, da jim moramo posvečati še posebno skrb. Prva in glavna zapoved za svilene nogavice je: čim pogosteje jih menjati. Pranje nogavicam ne škodi toliko kakor blato, prah in znoj.

Pri prozornih svilenih nogavicah je zadnji šiv precej močan. Ta šiv pride do iste veljave, če obrnemo navadno nogavico narobe in jo tako tudi nosimo. Sploh je zelo priporočljivo nositi nogavice enkrat na pravo, drugič na levo stran. V taki nogavici izgleda noga kakor v prozorni nogavici. Poleg tega se pa tudi nogavica ohrani dalj časa, ker se tako pletenina na obeh straneh enakomerno raztegne.

Če se spusti pentlja.

Čim opazimo, da se nam je na nogavici spustila pentlja, tisto mesto takoj namažemo z milom. Seveda velja to samo takrat, ako nimamo prilike nogavic premenjati. Milo prepreči, da se pentlja ne razdira naprej. Zato je priporočati, da nosimo v torbici vedno košček mila s seboj, da si pomagamo, če se nam kaj takega neprijetnega dogodi. Če je nogavica kaj vredna, potem je najbolje, da jo damo popraviti v trgovino, ki se s tem bavi. Ne glede na dolžino razdrte pentlje mislim, da računajo od vsake din 1'— do 2'—. Doma pri delu ne nosimo svilenih nogavic, ako niso to dokolenke.

Kako oblačimo svilene nogavice.

Svilene nogavice oblačimo tako, da jih do pete obrnemo nazaj, vtaknemo v stopalo nogo in nato nogavico pre-

vidno potegnemo navzgor. Noga mora biti čista, suha in morda še malo potresena z riževno moko, nohti kratko porezani. Tudi roke, ki take nogavice obuvajo, morajo biti čiste, suhe in ne raskave. Nohti so posebno nevarni. Vsaka negladka stvar se lahko zatakne v pletenino in potegne skupaj nitke.

Madeži na nogavicah.

Na členku ob sprednji strani nogavice se nam kaj radi napravijo temni madeži. Kost se dotika sosednjega čevlja in se tam nogavica umaže. V sili si lahko pomagamo z mehko belo gumico. Madež enostavno izadiramo. Vendar se poslužujemo tega izhoda samo takrat, če nimamo prilike nogavic menjati.

Nogavice dokolenke.

Nositi smemo samo take dokolenke, ki imajo všit širok, tenek, tako zvan zdravstveni gumi. Ta gumi se sicer

nogi ne prilega tesno, vendar drži nogavico lepše na mestu kakor navadna elastika. Nogavice cenejše vrste imajo tak gumi skoro vedno v svojih robovih.

Kako peremo svilene nogavice.

Nogavice najprej zmočimo v mlačni vodi. Nato jih položimo v mlačno luksovo raztopino, kjer jih pustimo nekaj minut. Nogavic nikoli ne mencamo, temveč jih samo stiskamo, da prehaja milnica skozi pletenino. Nogavice izperemo nato še v treh vodah. Zadnji lahko dodamo malo kisa. Kis da nogavicam blesk in uniči v njih vsak duh po milu. Dobro ožete nogavice položimo v frotirko, trdo zvijemo skupaj in jih pustimo tam nekaj časa. Nato nogavice zavrnamo in jih obesimo v senčnat kraj. Tako oprane nogavice so mehke, gladke in svetle in jih tudi ni treba likati.

Megličeva.

Josip Štrekelj:

Zakaj ne rastejo sadna drevesa?

Ako potujemo iz kraja v kraj, vidimo drevesa, o katerih pomnimo, da so bila že pred mnogimi leti posajena, pa so skoraj vedno enaka. Zrastejo le toliko, da se siromašno oblečejo z listjem. Težko je gospodarju in družini, ki ne morejo pričakati letine. Vzroki, ki drevo ovirajo v rasti in rodovitnosti, so v glavnem sledeči:

1. Premajhna jama. To treba izkopati 1,5 do 2 m široko in 60 cm globoko.
2. Pomanjkljivo očiščenje korenin. Vse nalomljene in potrgane korénine moramo gladko na zdravem odrezati, da lahko spremajo vlago, dokler ne zrastejo nove koreninice.

3. Pregloboko sajenje. Drevo moramo ob sajenju postaviti v jamo 10 cm višje kakor je prej rastlo, ker se pozneje z zemljo sesede.

4. Polaganje gnoj na dno jame. V težki zemlji se v taki nižini gnoj skisa, v lahki pa spleni, da korenine obole in zgrijejo.

5. Zapolnitev jame s samo humusno zemljo. Tako posajeno drevo se omehkuži ter eno do dve leti močno odžene, potem pa zastane in hira, ko dorastejo korenine do slabše zemlje.

6. Napačno zasipanje zemlje v jamo. Na dno jame vložimo polovico zemlje iz spodnje plasti, ki jo lahko nekoliko izboljšamo s humusom, v sredo jame ob koreninah pride vrhnja plast, na vrh pa ostala polovica spodnje zemlje.

7. Visok nasip zemlje ob deblu. Takoj po sajenju naredimo kolobar v premeru 2 m v skledasti obliki, da voda ne odteka od drevesa. Pokrijemo ga z nekoliko gnojem, ki zadržuje zemlji vlago in jo varuje pred tvorbo škodljive skorje. Trava in plevel nimata mesta ob deblu.

8. Saditev ostarelih dreves. Taka niso prida!

9. Neoskrbovanje sadnih dreves. Krošnjo posajenega drevesa moramo uravnnavati, v poznejši starosti primerno redčiti, ga varovati zajedavcev in gnojiti.

Posadi rajši eno samo drevo pravilno, kakor 10 nepravilno!

R. X.:

KOŠARICE.

Košarice v čebelarški rubriki „Zadrukarja“ — kaj naj zopet to pomeni; novotarija, modernizacija v čebelarstvu — ka-li? Sosedje Hrvacije čebelarijo v koših (pletarah), ali košarice...? Fant dobi od dekleta včasih košarico, no ta moda zaenkrat pri čebelah še ni vpeljana. Preprosti čebelar bo gotovo imel take ali podobne pomisleke, zato mu izdamo skrivnost, da se tako imenuje neke rastline, katerih koristi v čebelarstvu si bomo v naslednjem malo natančneje ogledali.

Vse rastlinstvo so prirodoslovci — botaniki — razdelili v več oddelkov, te v skupine, podskupine itd. tako, da

so najmanjše skupinice imenovali družine zato, ker so v njih združili pač rastline z najsorodnejšimi znaki. Taka cvetna družina so tudi košarice, ker imajo rastline te družine sorodstvo v svojih cvetih. Ti tvorijo na vrhu stebelc skupine, imenovane razcvetja, ki so podobne nekaterim glavicam oziroma košaricam, od tod tudi ime. Te glavice so torej sestavljene iz več cvetov, ki se pa po obliki med seboj nekoliko razlikujejo. Nekatere košarice imajo razcvetja, sestavljena iz samih jezičastih, ali iz samih cevastih ali pa iz obojih cvetov. Z ozirom na to so botaniki razdelili košarice v tri podskupine, in sicer v jezičnice, ki imajo razcvetja sestavljena iz samih jezičastih cvetov, v cevnice s cvetastimi cveti in v kolobarnice, ki imajo na robu (obodu) razcvetja enospolne jezičaste, v sredini (v krožcu) pa dvo-spolne cevaste cvete.

Rastline vseh treh podskupin imajo odlične zastopnice tudi v pogledu če-

belarskih koristi. Med jezičnicami zavzema prvo mesto navadni regrat, ki ga gotovo vsakdo pozna. Njegov precej velik cvetni košek tvori obilo samih jezičastih, rumenih cvetov, ki so sestavljeni iz nežnih venčnih listov, zrastlih v ozko cevko in podaljšanih v dolg jezičast rob. Odrzajte ob priložnosti cvetoč regrat ter izpulite iz njegovega cvetnega koška posamezne cvete, tedaj se o navednem lahko sami prepričate. V čebelarstvu koristi regrat mnogo, ker se razcvete že v aprilu, cvete do jeseni ter ga čebele radi obiskujejo, posebno pa v zgodnji pomladi. Tudi regratu podobne razne vrste škrgolic in travniška kozja brada so dobre medonosnice. I te imajo rumene cvete in dolgo časa cveto. Druga, tudi dobra medonosnica je cikorija, ki raste kraj potov ter cvete julija in avgusta. Njeni jezičasti cveti so svetlomodre barve. Često (posebno po Hrvatskem) se tudi goji radi korenin, iz katerih se prideluje cikorija. Enako se goje tudi modro cvetoča endivija in bledorumen cvetoča vrtna ločika ali salata, obe radi užitnih listov (salata), toda v čebelarstvu so od njih koristi le tedaj, če jih pustimo cveteti radi pridobivanja semen.

Mnogo zastopnic medečih rastlin je tudi med cevnicami. Gotovo vsak pozna med žitom poleti cvetočo plavico. Razcvetja plavice so nekoliko drugačna od sedaj opisanih, in sicer so sestavljena iz velikih lijakastih cevastih cvetov, ki so pa le ob robu cvetnega koška ter so neplodni; ostali, v sredini košarice se nahajajoči cveti so manjši, temno vijoličasti ter sestavljeni iz cevastih vencev, ki so na robu razcepljeni na pet rogljev. Ti cveti so pa seveda plodni, ker vsebujejo i prašnike i pestiče. Kljub medovitosti zna biti plavica čebelam tudi škodljiva radi svoje okolice; ker raste med žitom, se često primeri, da ob vetrovnem vremenu poškodujejo gibajoča se žitna stebila krilca na plavicah se mudečih čebel. Seveda so ta-

ke čebelne izgube minimalne, tako rekoč slučajne. Več koristi in manj nevarnosti imajo čebele na sorodnih cevnicah, kakor na artičoki (v južnih krajih) ter na naših osatih: potni bodiki, na njivnem osatu, suličastolistnem osatu, brezstebelni kompori in navadnem repincu.

Enako važna v medonosnosti je tudi tretja skupina košaric — kolobarnice. Najbolj znana med temi je gotovo sončnica, ki se često sadi radi oljnatih semen. Sončnica se ponaša z velikimi do 30 cm širokimi, kolesom podobnimi cvetnimi koški, katere tvorijo veliki rumeni jezičasti cveti ob robu, v sredini v krožcu pa manjši rjavkasti cevasti cveti. Obrobni cveti so neplodni, oplode se lahko le krožčevi cveti, ki se razcvetajo od oboda proti sredini ter odmro, čim so oplojeni. Sončnica cvete v jeseni ter jo čebele radi obiskujejo radi obilice nektarja in cvetnega prahu, katerega nanesejo v panj posebno mnogo na oglavju in oprsju. Poleg tega naberejo na njej še nekaj zadelavine. Med je temen, dober za prezimljenje čebel ter po mnenju nekaterih čebelarjev boljši od lipovega. — Sončnice imamo več vrst: z velikimi ali majhnimi razcvetji, samo z enim razcvetjem, z belimi ali črnimi semeni ter z enostavnimi ali polnimi razcvetji. Druge medeče kolobarnice so: lapuh, zgodaj spomladi rumeno cvetoča zdravilna rastlina, ki raste ob potih, po grobljah. Dalje sorodni repuh, rastoč ob strugah rek in potokov, ki cvete zgodaj spomladi ter tvori z rdečimi cvetnimi koški velike grozde vrh cvetnega stebila. Tudi splošno znana marjetica, tako rekoč prva pomladanska cvetka, spada semkaj, samo je od nje malo koristi, ker jo čebele le spomladi obiskujejo, ko še ni druge paše. Važnejše v čebelarstvu so v jeseni po vrtovih cvetoče daliže (georgine) in astre (nebine), obe seveda z enostavnimi (ne polnimi) cveti, ker nudijo čebelam prepotraben cvetni prah v času, ko ni nikake druge paše več. Omeniti je, da spadajo

med kolobarnice še splošno znane zdravilne rastline, kakor kamilice, rman in arnika, lepoticne krizanteme, dišavni pehtran in kraljica naših Alp — planinka.

Košarice so zelo razširjene in obsegajo skoro desetino vseh cvetnih rastlin, med njimi mnogo medonosnih pa tudi precej kulturnih, lepoticnih, dišavnih in zdravilnih. Čebelarjem se posebno priporoča gojenje sončnice ter razmnoževanje drugih spredaj opisanih medonosnic, kakor regrata in cikoriije v krajih, kjer jih ni ali pa prav malo.

P R E H R A N A

K ZIMSKI PREHRANI SPADA SUHO SADJE.

Ce minejo v sredi zime jabolka, pa že ostanemo skoro brez sadja. Malo je rodbin, ki si morejo vsak dan privoščiti dovolj južnega sadja. Oranže, limone, banane in grape-fruit so za našo splošno kupno moč še vedno dosti predrage. Tja do pomladi, do prvih česenj ostajamo brez sadja. Prav radi tega in pa radi pomanjkanja zelenjave smo na spomlad skoro vsi manj odporni proti prehladam in pa „pomladanskim sapam“.

Ko mine sveže sadje, bi se morali zateči k suhemu sadju. Suho sadje je bilo nekoč sveže in bogato z vitamini. Tako sadje je tudi suho polnovredno, ker dajejo sestavine pobudo za tvorbo novih vitaminov v organizmu. Poleg tega vsebuje vse suho sadje, če je bilo posušeno zrelo, dosti sladkorja. Sladkor nam je posebno v zimskem času zelo potreben, še posebno pa otrokom. Sladkor je najhitreje prebavljiv, zato se tudi človek po sladkorju, pa naj ga užije v kate-rikoli obliki, kmalu čuti okrepcanega.

K suhemu sadju prištevamo: krhlje, suhe hruške, slive, fige, marelice, ro-

žiče, dateljne itd. Suho sadje uživamo lahko kuhano ali pa samo namočeno. Suhemu kuhanemu sadju ne dodajamo sladkorja, ker je že dovolj sladko.

Mešan kompot je najboljši. Pripravimo ga takole: Suho sadje, slive, fige, rožiče in morda žlico rozin dobro operemo. Posebej skuhamo ruski čaj, ali pa čaj iz jagodovega listja. Čaj skuhamo lahko iz že prekuhanih čajnih listkov. Nato dodamo oprano sadje in pustimo namakati čez noč. Drugi dan pa pristavimo k jako majhnemu ognju in kuhamo pol ure. Lahko dodamo malo limonine lupini-ce, pa tudi kapljica ruma ne škodi. Slive in fige se v čaju lepo napnó, da dobijo velikost svežih oblik. Če hočemo, da nam je voda zelo sladka, potem fige prerežemo, da izločijo v vodo več sladkorja. Radi velike množine sladkorja, ki je v sadju, mu lahko privoščimo precej vode.

Tak kompot pa tudi lahko nekuhanega uživamo. Namочen v toplem čaju dobi okus, kakor da je sadje kuhano. Iz zdravstvenega stališča bo nekuhan kompot iz suhega sadja še bolj priporočljiv, ker se pri kuhanju nič ne uniči. Ta recept bi lahko s pridom uporabila marsikatera uradnica, ki stanuje pri tujih ljudeh in nima priložnosti si ga skuhati. V zimskem času si pripravimo tak kompot lahko za več dni. Zadnji dan je kompot najboljši.

Znano je, kako zdravilne so fige za prebavo. Zato jih uživamo zjutraj na tešče. Iz istega razloga so namočeni v čaju ali vodi priporočljivi tudi rožiči.

Suho sadje kupujemo le prvovrstno. Ceneno sadje je bilo posušeno ali prezgodaj ali prepozno, ko je bilo že podvrženo gnitju. Slive cenene vrste se pri namakanju nikoli ne napnó, niso sladke, pa tudi netečne so, ker niso več cele, ampak zmečkane, tako da se jih koščice več ne držijo. Suhih fig ne smemo nikoli uživati neopranih. Nikdar jih ne dajajmo neopranih otrokom! Bog ve, skozi koliko

umazanih rok so šle! In vse te kopice bakterij bi morali otroci použiti! Materam se zdi škoda izmiti sladkor, ki je potršen po figah. Fige vsebujejo toliko sladkorja, da ga brez škode lahko izperemo. Trgovci posipljejo

fige s sladkorjem samo zato, da se jim ne pokvarijo.

V naši združni prodajalni imamo lepe suhe slive in fige. Kilogram sliv stane din 9—, kg fig din 7— in kg rožičev din 6—; vse prvovrstno blago.

M.

Janko Sotošek:

Rast evropskega prebivalstva

Število prebivalcev na zemlji je v toku 19. stol. naraslo v takem obsegu kot še nikdar prej. Okoli leta 1800. je štelo vse prebivalstvo zemlje komaj 600 milijonov, do danes pa je naraslo na ca 2150 milijonov. Evropa sama evropskega prebivalstva v še večji meri je oviralo veliko izseljevanje po drugih kontinentih, zlasti v Ameriko, ki je v zadnjih sto letih sama sprejela ca 40 milij. evropskih kolonistov. Tudi je svetovna vojna je imela l. 1800. samo 170 milij. ljudi, sedaj pa čez 500 milij. Porast zavrla naraščanje in se računa, da bi brez žrtev te vojne in manjšega števila rojstev, kar je njena posledica, štela Evropa danes še kakih 35 milij. ljudi več.

Vzroki tako silnega porasta prebivalstva so predvsem v tehničnem napredku, ki je omogočil gospodarsko eksistenco in ustvaritev družinskega življenja velikemu številu ljudi, dalje v večji intenzivnosti obdelovanja zemlje in izboljšanju higienskih razmer ter napredku medicine. Razumljivo je, da so se zaradi naglega naraščanja števila ljudi pojavili v prejšnjem stoletju glasovi, ki so napovedovali skorajšnjo preobljudenost zemlje. Novejša dognanja pa so ugotovila, da nevarnost preobljudenosti za sedaj pač ni aktualna, saj bi mogla zemlja pri sedanji izrabi zemeljskih dobrin prehranjevati ca 8 do 10 milijard ljudi. Mnogo pomembnejši je problem padanja rojstev, ki se je ugotovil v zadnjih desetletjih, posebno v Zapadni, Severni in Srednji Evropi in ki utegne sčasoma povzročiti velike spremembe v razmerju moči med narodi.

Izrednemu naraščanju prebivalstva v 19. stol. je sledilo kot nekaka reakcija močno nazadovanje rodnosti. Sicer je res, da se je

istočasno zmanjšala tudi umrljivost, toda samo s tem se ne da uravnovesiti življenjska bilanca narodov. Večina evropskih držav sedaj le s težavo vzdržuje število svojega prebivalstva na isti višini, malo prizadeta od „bele kuge“ je Južna Evropa, še manj pa evropski Vzhod, ki ga naseljujejo pretežno Slovani.

Nazadovanje porodov ni morebiti posledica manjše sposobnosti razmnoževanja, temveč hotenega omejevanja rojstev, kontrole rojstev kot pravijo Angleži in Amerikanci. V splošnem je padanje števila rojstev posledica zapadnoevropske civilizacije in je rodnost v obratnem razmerju z njeno razširjenostjo. Velika je tam, kjer žive ljudje v preprostih razmerah, in pada v posameznih deželah v isti meri kot napreduje moderna civilizacija.

Današnje dobo označuje vsesplošna mehanizacija in tehnizacija življenja. Racionalizacija je krilatica našega časa, to se pravi, naj vse ureja razum. Prvi vzrok nazadovanja porodov je prav v tem, da človek čedalje bolj razumsko uravnava svoje razmnoževanje. Še pred nedavnim časom se v splošnem ni posegalo v ta naravni proces, ker je človeka čuvala pred tem njegova religija in morala. S pešanjem nravnosti je začelo razumsko urejevanje tega, kar se je nekdanj prepuščalo naravi. Zato veliko zavisi od mišljenja današnjega človeka, v kakšni meri se ustvarjajo nova življenja. Želje modernega Evropea gredo danes za čim večjimi osebnimi užitki, gospodarskimi uspehi in socialnem dvigu. Zato je vedno več družin z enim ali dvema otrokoma, mnogo zakonov je pa sploh brez njih.

Z naraščanjem splošnega blagostanja rastejo tudi potrebe. Sedanji čas pa nudi, posebno v mestih, raznih užitkov, ki si jih ne morejo privoščiti zakonski pari z velikimi družinami. Med motivi, ki vodijo k omejitvi števila otrok, je najmočnejša težnja po gospodarskih uspehih in socialnem dvigu. V stremljenju po izboljšanju svojega materialnega položaja se človek ne pusti ovirati po številnih otrokih. Želja večine staršev je tudi, da bi se njihovim otrokom godilo bolje kot njim. Nuditi jim hočejo vse potrebno, kar pa ni mogoče, če jih je veliko.

Nekateri znanstveniki in umetniki nočejo imeti otrok iz bojazni, da bi ne mogli izpolniti svoje kulturne naloge, za katero jih je namenilo življenje. V isti smeri učinkuje spremenjeni položaj žene, ki se hoče oprostiti vezi prejšnjih časov in zahteva za svojo izobrazbo in delovanje iste pravice kot moški. Naloga, skrbeti za razmnoževanje človeštva, stopa pri takih ženskah v ozadje, v nekaterih pa se sploh povsem zamori materinsko čustvo. Končno, in ne v najmanjši meri, ovira rojstvo otrok sedanja gospodarska stiska. Pomanjkanje jemlje danes voljo do otrok tudi mnogim zdravim ljudem, ki si jih želijo,

pa nimajo sredstev niti za najmanjše potrebščine zase, kaj šele za otroke.

Nazadovanje porodov se je še proti koncu prejšnjega stoletja smatralo za francosko posebnost, v 20. stol. pa je v večji ali manjši meri zajelo ves zapadnoevropski kulturni krog. Posebno je imela negativne posledice za razvoj prebivalstva svetovna vojna, zlasti za neposredno prizadete dežele. Čez 6 milijonov mož je padlo ali umrlo na ranah oz. boleznih, dobljenih v vojni. Milijoni civilnega prebivalstva so pomrli lakote ali bili žrtev raznih epidemij. Okrog 17 milijonov otrok več kot se jih je, bi se moralo roditi v razdobju 1915. do 1919. Po vojni je število rojstev v državah, ki so bile po njej neposredno prizadete, sicer porastlo, ni pa nikjer doseglo predvojne stanja.

Medtem ko je prišlo l. 1932. v Evropi, razen na jugu in vzhodu na 1000 prebivalcev večinoma manj kot 20 živih novorojenčkov na leto, so jih imele Portugalska 30, Španija 28 in Italija 24, vzhodnoevropske države pa čez 30, Sovjetska Rusija celo čez 40. Kljub veliki umrljivosti ima Vzhodna Evropa daleko večji prirastek kot ostale evropske države. V Zapadni, Severni in Srednji Evropi znaša prirodni prirastek večinoma manj kot 5 ljudi letno na 1000 prebivalcev (n. pr. Francija 1'5, Belgija 3'6, Nemčija 4'3), v Španiji 11'9, v Italiji 9,2, v Vzhodni Evropi pa okrog 15, v Sovjetski Rusiji kar čez 20.

Padanje rodnosti se opazuje tudi v Jugoslaviji, zlasti v njenih severnih pokrajinah. Posebno močno prizadeti smo Slovenci. V naši državi je prišlo živorojenih na 1000 ljudi l. 1921. 36'70, l. 1932. 32'31 in l. 1936. le še 28'92; prirastek je znašal za odgovarjajoča leta 15'79, 13'64 in 12'93. V dravski banovini je bilo živih novorojenčkov na 1000 ljudi l. 1921. 30'2, l. 1932. 27'1, l. 1936. 23'38, prirastek pa 7'8, 9'7 in 8'9.

S padanjem rojstev je v zvezi spreminjanje starostne strukture prebivalstva. Vedno bolj namreč narašča neproduktivna plast — starci in starke nad 65 let; Evropa se vedno bolj stara. Tu vodi Francija, kjer je odpadlo l. 1932. na 1000 prebivalcev ca 9'5% starih ljudi. Prav majhen delež pride na to skupino ljudi v državah, ki razpolagajo z močnim prirastkom, tako n. pr. na Poljskem in v Rusiji 4%, ter v Bolgariji 5%.

Produktivna plast prebivalstva med 15 in 65 leti narašča čedalje bolj v vzhodnoevropskih državah, deloma tudi v južnih. Posledice so velike spremembe v pogledu nacionalne strukture Evrope. L. 1800. je odpadlo od celotnega evropskega prebivalstva približno po ena tretjina na Slovane, Germane in Romane. Ker pa je v 19. stol. predvsem slovansko pa tudi germansko prebivalstvo hitreje naraščalo kot romansko, se je struktura

Evrope v narodnostnem pogledu temeljito izpremenila. L. 1930. je štela Evropa ca 230 milij. ali 46% Slovanov, 150 milij Germanov (30%) in le 120 milij. Romanov (24%). Radi večje rodnosti slovanskega prebivalstva je pričakovati, da se bo že v bližnji bodočnosti številčna premoč slovanstva še bolj povečala. Računa se, da bo pri sedanji stopnji rodnosti in umrljivosti evropskega prebivalstva štela Evropa l. 1960. okoli 600 milij. ljudi in bo od tega 303 milij. Slovanov (50·8%), torej več kot polovica, 160 milij. Germanov (26·9%) in 133 milij. Romanov 22·3%).

Naraščanje števila Slovanov povzroča marsikomu velike skrbi. Mnogi zapadnjaki se namreč boje, da bi se v bodočnosti utegnila slovanska ekspanzija usmeriti proti Srednji in Zapadni Evropi, ki se, številčno daleč slabši, ne bosta mogli upirati slovanskemu pritisku.

Naraščanje ali upadanje prebivalstva je izredno važen politični faktor. Še vedno si je znal v zgodovini človeštva zagotoviti nov življenjski prostor naraščajoči narod, ki so mu postale meje preozke, če ne drugače, pa pri šibkejšem sosеду. Skrb za bodočnost naroda je povzročila, da se je ponekod začela državna oblast zavzemati za zajezitev padanja rojstev. Predvsem skuša to doseči z izboljšanjem materialnega položaja družin s številnimi otroki. To seveda ne zadošča, ker je človeštvo najbolj potrebno moralne obnove.

Guy de Maupassant:

Ogrlica

(Konec.)

Njen mož, ki je bil skoraj že odložil obleko, je vprašal:

„Kaj pa ti je?“

Vsa prestrašena se je obrnila:

„Kje... kje... imam demantno ogrlico gospe Forestier?“

Ves zbezan se je zravnal:

„Kaj?... Kako? To ni mogoče!“

Iskala sta v gubah obleke, v gubah plašča, v žepih, povsod. Nista našla.

Vpraševal je:

„Ali si gotova, da si jo imela še tedaj, ko si zapustila ples?“

„Da, še v veži ministrstva sem se je dotaknila.“

„Toda, če bi jo izgubila na ulici, bi jo slišala pasti. Mora biti v kočiji.“

„Da, to je verjetno. Ali si videl številko kočijaža?“

„Ne. Pa ti, nisi pogledala?“

„Ne.“

Prestrašena sta se spogledala. Končno se je Loisel zopet oblekel.

„Grem,“ je dejal, „pogledat po poti, koder sva se vračala, da poskusim, če je ne bi našel.“

In je odšel. Ostala je napravljena v večerni obleki. Ni imela toliko moči, da bi šla počivat. Brez misli in občutka je sedela na stolu.

Proti sedmi uri se je mož vrnil. Ni našel ničesar.

Šel je na policijo, k časopisom, obljubil nagrado najditelju, šel je h kočijažem, povsod, kamor ga je gnalo upanje.

Žena je prepadena radi te strašne nesreče čakala ves dan.

Zvečer se je Loisel vrnil z razoranim in bledim licem: vse je bilo zaman.

„Treba,“ je dejal, „pisati tvoji prijateljici, da se je okvir demantne orglice zlomil in da ga boš dala popraviti. S tem bomo pridobili na času.“

Pisala ji je, kot ji je narekoval.

Teden dni je preteklo in izgubila sta vsako nado.

Tedaj je za pet let postarani Loisel dejal:

„Pobrigati se je treba, da bova nadomestila orglico.“

Naslednjega dne sta vzela škatlo, v kateri je bila ogrlica, in šla k draguljarju, katerega ime je bilo vtisnjeno na pokrovu škatle. Ta je pregledal svoje knjige.

„Ogrlice nisem prodal jaz,“ je izjavil. „Le skrinjico sem dobavil.“

Šla sta od draguljarja do draguljarja in iskala ogrlico, ki bi bila izgubljeni podobna. Bila sta skoro bolna od žalosti in skrbi.

Končno sta našla v neki trgovini Palais Royal-a niz demantov, ki se je zdel izgubljeni ogrlici popolnoma podoben. Veljali so štiri-desettisoč frankov. Znižali so jima ceno na šestintridesettisoč.

Prosila sta draguljarja, naj jima jo prihrani nekaj dni. In domeni-li so se, da bi jo vzel nazaj za štiriintridesettisoč frankov, če bosta našla ono izgubljeno pred koncem februarja.

Loisel je imel osemnajsttisoč frankov, ki mu jih je bil zapustil njegov oče. Ostalo si je izposodil.

Izposodil si je tisoč frankov pri enem, petsto pri drugem, pet louisdorjev tu, tri tam. Podpisoval je zadolžnice, zastavljal, imel opravka z oderuhi, z vsemi vrstami izposojevalcev. Spravil je v ne-varnost ves svoj obstoj, tvegaval je svoj podpis, ne da bi vedel, če ga bo lahko s častjo priznal, in ves prepadel od skrbi za bodočnost,

gledajoč v duhu črno bedo, ki se bo zrušila nadenj, in strašno pomanjkanje ter duševne muké, ki ga čakajo; gledajoč na vse to, je šel, položil šestintridesettisoč frankov pred trgovčevu blagajno in kupil novo demantno ogrlico.

Ko je gospa Loise gospej Forestier vrnila ogrlico, je ta užaljeno dejala:

„Lahko bi mi jo bila malo prej vrnila; morda bi jo lahko potrebovala.“

Ni odprla skrinjice in to je prestrašilo gospo Loisel. Če bo opazila, da je nadomestila dragulje, kaj si bo mislila? Kaj bo dejala? Ali jo bo smatrala za tatico?

* * *

Sedaj je gospa Loisel spoznala življenje revežev. Toda svoj del je junaško prenašala. Morali so izplačati ves ta strašni dolg. Plačevala je. Odslovila je služkinjo, preselila sta se v podstrešno stanovanje.

Spoznala je vsa težka dela gospodinjstva, vsa, njej tako osovražena kuhinjska opravila. Umivala je posodo in svoje rožnate nohte izrabljala na mastnih loncih in ponvah. Prala je umazano perilo, srajce in brisače in jih sušila na vrvi. Zjutraj je nosila na dvorišče nesnago in prinašala nazaj vodo, ustavljajoč se v vsakem nadstropju, da bi se oddahnila. In oblečena kot žene iz ljudstva je hodila k trgovcu, mesarju ali branjevcu, s košaro v rokah, prigovarjala in barantala in branila vsak sou svojega malega denarja.

Vsak mesec je bilo treba plačati en obrok, obnoviti druge, dobiti na času.

Mož je delal tudi zvečer, urejeval je račune nekemu trgovcu ter često ponoči prepisoval in prejemal pet soujev za vsako stran.

In tako življenje je trajalo deset let.

Po desetih letih sta vse plačala, vse, z oderuški obrestmi vred.

Sedaj je bila gospa Loisel postarana. Postala je močna, trdna in okorna žena revnega gospodinjstva. Slabo počesana, s slabo izkrojenimi krili in rdečimi rokami, govorila je glasno in ribala tla kuhinje. Toda večkrat je sedla, ko ji je bil mož v pisarni, k oknu in mislila na tisti ples, kjer je bila tako lepa in čaščena.

Kaj bi se zgodilo, če ne bi bila izgubila ogrlice? Kdo ve? Kako je življenje čudovito, izpremenljivo? Kako malo je treba, da vas pogubi ali reši!

* * *

Neke nedelje, ko se je sprehajala po Elizejskih poljanah, da bi se odpočila od tedenskega dela, je opazila žensko, ki se je sprehajala z otrokom. Bila je gospa Forestier, še vedno mlada, lepa, zapeljiva.

Gospo Loisel je pretreslo. Ali ji naj pove? Da, povedala ji bo! Sedaj, ko je vse plačala, ji lahko pove. Zakaj ne bi?

Približala se je:

„Dober dan, Jeanne.“

Ta je ni spoznala in se je čudila, da jo taka meščanka tako domače pozdravlja.

„Toda... gospa! Ne vem... Vi ste se zmotili!“ je v zadregi govorila.

„Ne. Jaz sem Matilda Loisel.“

Njena prijateljica je kriknila:

„Oh!... Moja uboga Matilda! Kako si se spremenila!“

„Da, odkar te nisem videla, sem imela trde dneve; mnogo nesreče sem prestala in to... radi tebe.“

„Radi mene... Kako to?“

„Ali se spominjaš one demantne ogrlice, ki si mi jo posodila, da bi mogla iti na oni ples pri ministrstvu?“

„Da. In kaj...“

„In... izgubila sem jo.“

„Kako? Saj si mi jo vrnila.“

„Da. Vrnila sem ti drugo, ki ji je bila popolnoma podobna. In glej, deset let smo jo plačevali. Ti sedaj razumeš, da to ni bilo lepo in dobro za nas, ki nimamo nič. Sedaj, ko je končano, sedaj sem zelo zadovoljna.“

Gospa Forestier se je ustavila.

„Praviš, da si kupila demantno ogrlico, da bi nadomestila mojo?“

„Da. Ti tega nisi opazila, ne? Zelo sta si bile podobni.“

In smejala se je, prešerno in naivno.

Gospa Forestier je postala zelo ginjena. Prijela jo je za roke in rekla:

„Oh! Moja uboga Matilda. Toda moja je bila ponarejena. Veljala je največ petsto frankov!“

(Iz francosčine prevedel Kl.)

Zaklad

Martin je bil priden delavec v cinkarni, kjer je vršil najtežje posle tovarniškega delavca.

Le eno napako je imel, ki pa je ne smemo vzeti za tako hudo človeško slabost, ker ta napaka ni omadeževala Martinovega poštenja.

Močno hrepenenje po zakladih, ki so se po Martinovem mnenju nahajali pod zemljo, so vzbudili v njem pravo strast in pohlep po dragocenostih in denarju. V Martinovi duši ni bilo miru ne ponoči

in ne podnevi; vedno je razmišljal, kje bi poskusil srečo, da bi našel podzemeljske zaklade. Za to njegovo slabost so vedeli njegovi tovariši delavci, kakor tudi vsa vas in njena okolica. Ker je sam rad pripovedoval o dogodkih in pripetljajih, katere je doživel pri kopanju zakladov, so mu hudomušneži in študentje kaj radi natvezili, kje da se nahajajo bogati zakladi. Martin je takim in podobnim potegavščinam rad nasedel, zato pa je vedno ob takih prilikah trpel fizično in duševno, kajti kopati trdo zemljo v temni noči in doživljati strahote in razočaranja, to ni lahka stvar. Nekoč so študentje Martina „tajno“ obvestili, da so že zvedeli iz črne knjige, kje je zakopan „šac“, ki ga nameravajo dvigniti, ko bode temna noč, brez meseca, in so povabili Martina, da jim pride v pomoč, ker ima on že precej rutine, pa tudi korajže.

Po daljši debati so določili noč, ko bodo z združenimi močmi študentje z Martinom dvignili bogat zaklad, ki je baje zakopan pod velikim orehom na dvorišču graščine nekje na Dolenjskem.

Temeljite in do podrobnosti izvedene priprave so dale Martinu polno vero v siguren uspeh. Neke temne poletne noči je bil Martin na dogovorjenem mestu poleg starega oreha na dvorišču graščinskega gospodarskega poslopja pripravljen, da začne prav o polnoči s kopanjem zaklada. Študentje so se pripravili po svoje in so obenem obvestili vaščane na ta znameniti in pomembni ter obenem zabavni dogodek.

Ko je v vaškem zvoniku začela biti dvanajsta ura, je Martin s posvečeno svečo začrtal „ris“, to je krog okoli sebe in pri tem mrmral čarobno formulo, ki odžene vse hudobne duhove od začrtanega kroga; ko pa je ura odbila, je Martin dvignil težki kopač in ga zasadil v trdo in suho zemljo tako, da se je iskrilo od udarcev, ki so odmevali v samoto.

Iz bližnjega gozda pa so se začuli žvižgi in tuljenje duhov, katerim ni bilo po godu, da bi Martin dvignil zaklad. Preizkušali so ga tudi, če bo vzdržal nasilje peklenščkov, ki so po Martinovem prepričanju imeli oblast nad zakladom.

Vragovi in duhovi so spuščali proti Martinu goreča kolesa, metali ognjene palice, tako da se je ves preplašen in prepoten križal na vse načine in goreče prebiral staro knjigo, ki jo je prinesel s seboj in ki so ji rekli „Kolomanove bukve“.

Ob robu gozda pa je Martin opazil nešteto senc ljudi ali duhov, ki so kakor pošasti skrivnostno prežale nanj in je Martin vzlic zaupanju v začrtani „ris“ le z največjo muko in samozatajevanjem vztrajal na mestu in kopal vedno globlje pod korenine starega oreha. Znači, da se bliža cilju, so se pokazali. Martin je izkopal nekaj bakrenega denarja in oglje, kar je bilo po njegovem izkustvu dokaz,

da se nahaja globlje v zemlji še kaj boljšega in dragocenejšega. Ves izmučen in prestrašen je Martin zbral vse svoje poslednje moči ter udarjal s krampom v zemljo. Pri poslednjem udarcu se je Martinu zdelo, da je zadel na neki predmet in da je v jami od udarca zabobnelo. Ves prevzet se skloni v jamo ter z rokami razgrebe zemljo, pri čemer je ugotovil, da je zadel na majhen zaboj ali nekaj sličnega. Brez glasu je Martin nadaljeval s kopanjem, dokler ni imel v rokah skrivnostni, z medenino okovani zaboj precejšnje težine, ki je po njegovem mnenju sigurno vseboval nekaj izredno dragocenega, zato je sklenil premagati vse in vztrajati do konca, čeravno so bili naskoki pošasti, hudobcev in duhov vedno hujši, čimbolj se je bližal Martin cilju.

Ko je dvignil zaklad, se je ponovno prekrizal ter ga potisnil pod suknjič ter urnih korakov, ne oziraje se na levo in desno, odhitel proti vasi na svoj dom.

Zjutraj zgodaj je Martin odhitel z zabojčkom v cerkev ter goreče molil, da bi odgnal moč vpliva duhov na zaklad. Nato je šel trikrat okrog oltarja ter spokojno zapustil cerkev in se vrnil v svojo kočo, da odpre skrinjico in pregleda izkopano bogastvo.

Martina po tem dogodku ni bilo tri dni na spregled. Neki so trdili, da doma prešteva najdene zlatnike, drugi hudomušneži pa so vedeli povedati, da v zabojčku ni bilo ne denarja in ne dragocenosti, temveč le žlindra in nekaj starih cvanzgerc.

Martin ni bil razočaran, ko je po velikem trudu in hudem strahu skrivnostno s tresočo se roko odpiral kaseto in našel v njej mesto zlata le žlindro.

Pripisoval je krivdo, da so se zlatniki spremenili v žlindro, samemu sebi, ker ni prav molil in se pri kopanju zakladov ni prav obnašal. Tega mnenja in zavesti mu ni nihče kratil, temveč so ga njegovi znanci ponovno vzpodbujali na vztrajnost pri kopanju zakladov, češ, morda se mu naposled le posreči izkopati pravi bogati zaklad.

Dijaki, črnošolci, kakor so jim rekli, in vaški fantje pa so se po tem dogodku muzali in smejali na račun Martina. Pravili so, da jim je Martin vse verjel in da so zabojček sami napolnili z žlindro in ga zakopali pod oreh. Trdili so, da so se preoblekli v hudičke in duhove ter tako strašili ubogega Martina pri kopanju zakladov. Prebivalci cele vasi pa so stali ob robu gozda ter so opazovali Martina, kako je v potu svojega obraza kopal zaklad, in kako so ga vragovi in namišljeni duhovi strašili, da bi pobegnil.

Martin je še večkrat poskušal srečo s kopanjem „šaca“, dokler se ni v pozni starosti preselil tja, kjer uživa mir in ga ne moti želja in pohlep po podzemeljskih zakladih.

Juh L.

Pomladanska zaloga blaga.

Nova pomladanska zaloga blaga je letos dospela bolj zgodaj kakor druga leta. Spet lahko trdimo, da tako lepega blaga kakor ga imamo zdaj, nismo še imeli. Barve blaga za damske obleke so take, da jih ni mogoče popisati. Lahko bi rabili tuja imena, pa tudi ta nič ne pomenijo. Rjavih, rdečih, modrih in zelenih barv je toliko, da nas spominjajo na vse mogoče stvari: na opeko, železo, zrele in zelene lesnike, orehe, dateljne, oranže itd. Rdečo barvo imamo v vinskiordeči rjavordeči, v barvi, ki nas spominja na zrelo vinsko trto in na toplo jesen, ko pordeči zrelo listje na drevesih. V rdečem je toliko barv, da jih je res nemogoče popisati. Enaki odtenki so v modri in zeleni barvi. Vse nas spominjajo na stvari v prirodi in so prav radi tega te barve tako tople in simpatične.

Vse omenjene vrste blago imamo v različnih vrstah, cenejše in boljše kvalitete, barve pa ostanejo za vse enake. Blago je mehko, lahko in volneno. Vanj so vtisnjeni razni vzorci iste barve, ki učinkujejo bolj ali manj plastično.

Za pomladanske kostume smo dobili letos veliko blaga v sivi barvi. Letos se moda kostumov vrača spet k sivi barvi, zato pa tudi nazaj k strogim angleškim kostumom. Samo v sivi barvi nimamo nič manj kakor 12 različnih barv za kostume. Zdi se skoro nemogoče, da moremo v sivi barvi toliko razlikovati. Skoro vse blago je lahko črtasto. Črte so naznačene samo z nitkami, včasih drugačne barve. Prav ta nitka odzame sivi barvi monotonost. Blago je tenko, močno in volneno. Obe vrsti sta široki po 140 cm. Tudi tu so barve pri obeh vrstah enake.

Za pomladne damske plašče smo dobili največ v karirastih vzorcih. Barve so ne-

žne, blago je debelo in mehko. Plašče iz kariranega blaga nosimo ohlapno napravljene. Čim večji je vzorec, tem širši mora biti plašč. Imamo pa tudi enobarvno in gladko velur blago, ki je mehko kakor goba. Sploh je vse blago za plašče in paletoje letos tako mehko in lahko. Tudi to blago je v več vrstah. Boljše je okrog din 100.— za meter, cenejše pa okrog din 60.—; barve pa so tudi tu iste.

Blago za obleke za gospode. Z moškim blagom nismo bili še nikoli tako založeni kakor letos. Moda se je letos hotela nekoliko opravičiti za vsa dolga leta, ko so morali gospodje nositi samo enobarvne in skrajno solidne barve, medtem ko je ženske odevala v tako razkošje barv. Letos so vzorci za moške obleke bolj živahni, toda še zmerom jako resni. Učinkujejo pa mladostno in razgibano. Skoro vsi vzorci so lahko črtasti in nas le posamezne nitke spominjajo na druge bolj tople barve kakor je osnovna barva blaga, ki se vedno povrača k sivi, rjavi ali modri.

Za pomladne plašče za gospode smo tudi dobili mnogo vrst blaga. Vabimo člane, da si o prvi priliki ogledajo novo-došlo zalogo.

*

Prihodnji mesec bo kakor vsako leto obiskal naše člane na domu naš potnik. Kakšen teden prej kakor druga leta se bo tudi on pojavil letos med vami. Zato vam svetujemo, da počakate z nakupom, dokler ne vidite vzorcev, ki jih bo imel s seboj. Vsak vzorec bo tako velik, da si boste lahko predstavljali, kako izgleda blago v kosu. Imel pa bo s seboj vzorce od vsega blaga, ki smo ga dobili za letošnjo pomlad. Marsikateri naših članov je že doživel, kako prijetno je zbirati blago doma v zakurjeni sobi, ko se človek lahko gredoč še posvetuje z domačimi ali prijatelji. Dostikrat lahko priegnemo k izbiranju še šiviljo, da nam

svetuje, koliko blaga potrebujemo. Za tiste člane, ki težko sami pridejo v združno prodajalno, svetujemo, da se okoristijo prilike in si izberejo doma v miru, kar potrebujejo za bližajoči se pomladni in poletni čas. M.

Pridobivanje novih članov.

Menda res ni treba ponovno poudarjati, da je naša nabavljalna zadruga bolj ko kedaj prej za vsakega železničarja potrebna; saj mu omogoča, da preskrbi sebi in družini hrano, obutev in obleko in da s svojo skromno plačo pod najugodnejšimi pogoji odplačuje živila in dogovorjene obroke za manufakturo.

Če se železničar zadolži pri zadrugi, poravna svoj dolg v nekaj mesecih. Kako je s poravnavo dolga pri trgovcih, vemo vsi. Po navadi ga odplačuje neredno, dokler trgovec ne preda svoje stvari advokatu in sodniji. Tako si železničar naprti stroške, ki večkrat niso prav v nobenem pravem razmerju z višino dolga.

Čuditi se je treba, da železničarji še ne sprevidijo, kakšnega pomena je zanje zadruga, in da jih je še toliko, ki niso njeni člani. Kdor je v zadrugi organiziran, ve, kam se lahko zateče, če ga doleti nesreča ali če zabrede v neprilike. Nezadugar si ne more pomagati, ali pa išče pomoči tam, kjer jo mora prej ali slej večkrat drago poplačati.

Zadnje čase pristopajo k naši zadrugi novi člani, zlasti delavci. Vidimo torej, da nekateri počasi le spregledujejo, kje naj iščejo svojo korist. Vendar jih je še mnogo, ki se še ne znajdejo in ne vidijo prave poti.

Vse delegate naprošamo, da agitirajo med železničarji, ki še niso člani naše zadruge, za pristop vanjo. Če pridobi vsak delegat 10 novih članov, se bodo naše vrste pomnožile za 1000 novih zadrugarjev, kar bi pomenilo lep uspeh.

Ob vsaki priliki opozarjajte in podučujte tovariše o pomenu združne ideje in vabite v naš krog vse, ki še stojijo ob strani!

J. L.

Naše združno poslovanje.

V preteklem letu je bilo poslovanje v zadrugi normalno in je pričakovati, da bo zaključek primeren.

Skrbno in ob pravem času izvršene nabavke živil, manufakture in ostalih predmetov so ugodno vplivale na redno in dobro poslovanje v zadrugi skozi vse leto.

Pravilno in strokovnjaško izvršene nabave so pogoj za vsako trgovino in zadrugo.

Naročati in prejemati po kolikor mogoče nizki ceni le dobro blago, to je poglavitna skrb naše zadruge. Prodajati blago in živila članom po kolikor mogoče nizkih cenah, je pa dolžnost in namen zadruge.

Odločno smo pa proti temu, da bi naročali najcenejše blago, ki je navadno tudi najslabše, ker bi s tem ne bilo ustrezno članom in bi zadruga izgubila na veljavi in ugledu, članstvo bi pa bilo s slabim blagom nezadovoljno.

Torej dobro blago po nizki ceni in kolikor mogoče visoka povračila, so želja in zahteva članstva. Uprava zadruge pa dela skozi vse leto v tem pravcu ter se trudi, da tem željam kolikor mogoče ustreže. Vsem in vsakomur pa se ustreči ne more, zlasti onim ne, ki imajo prevelike zahteve. Računati moramo s tem, da je zadruga močno obdavčena in da se morajo vkalkulirati v cene tudi davki in režija.

Dobro je tudi, da člani vedo, da zadruga pri nekaterih predmetih, to je živilih, nima nobenega dobička in včasih celo zgubo. Tako je na primer pri sladkorju. Letno prodamo ca. 50 vagonov sladkorja za vsoto 7 milijonov dinarjev in to brez dobička ter moramo sladkor plačati vnaprej.

Tako bi lahko našteali več predmetov, katere mora imeti zadruga na zalogi in prodajati članom, pri katerih pa ni zaslужka ne za režijo, še manj pa za povračila.

Vendar pa uprava z vestno in premišljeno cenovno politiko skuša spraviti

prodajne cene vse robe v sklad, tako da dobe člani izplačano povračilo za vse blago, katero nakupijo v zadrugi.

Če bi naše članstvo tako objektivno ocenjevalo delo in uspehe svoje zadruge, kakor to delajo drugod, potem bi bil odbor zadovoljen in bi imel vsaj malo zadoščenja za svojo skrb in trud, ki ga posveča delu v zadrugi v korist članstva.

V prvih dneh tega leta je bila izvršena inventura, t. j. popis vsega blaga v špeterijskih in manufakturnih trgovinah v območju zadruge in to z največjo natančnostjo. Ko bo bilanca gotova, bomo po „Zadrukarju“ obvestili vse člane, kakšen je bil rezultat poslovanja v preteklem letu in v kakšni višini se bodo izplačala povračila.

Konferenca zadrug drž. usl. dravske banovine.

Naša Zveza kot centrala vseh zadrug drž. nameščencev v državi je že pred leti uvidela, da je za nadaljnji razvoj posameznih zadrug in Zveze same potreben čim najtesnejši medsebojni stik, kakor je tak stik potreben med zadrugami in njihovim članstvom. V tem namenu sklicuje Zveza zadrugne konference po posameznih banovinah. Vsako leto se sicer vrši kongres vseh zadrug, vendar se ob teh prilikah ne morejo obravnavati vse podrobnosti, kot je to mogoče na okrožnih konferencah.

Konferenca zadrug iz dravske banovine se je vršila dne 18. decembra l. l. v prostorih študijske knjižnice v Mariboru. Predsedoval ji je predsednik Zveze g. Štiber. Na tej konferenci so bile po delegatih zastopane vse zadruge dravske banovine. Po poročilu, ki ga je podal predsednik Zveze, smo posneli, da združuje Zveza danes 304 zadruge s 143.000 člani. Celotno premoženjsko stanje vseh teh zadrug znaša 271 milijonov dinarjev.

Zveza ima tudi svoj blagovni oddelek in je po njem svojim zadrugam oddala za 88 milijonov dinarjev raznega blaga, kar znaša 35,5% od celokupnega nabavljenega blaga; ostalih 64,5% blaga so nabavile zadruge neposredno.

Za gotovino so člani v svojih zadrugah nakupili za 76 milijonov blaga, na kredit pa za 175 milijonov dinarjev. Povprečni letni konsum na člana v vsej državi znaša din 3.004.—, v naši banovini je pa ta povpreček znašal l. 1937 din 5.242.—. Dravska banovina ima 16.819 članov, med katerimi je najmočnejša naša železničarska zadruga s 7.980 člani in zadruga drž. uslužbencev v Mariboru s 5.030 člani.

V naši državi je 165 kreditnih zadrug, od tega 11 v dravski banovini. Kreditne zadruge so bile vse likvidne. Dalje je predsednik omenil, da je treba pri kreditnih zadrugah čimbolj propagirati stalno štednjo. Kreditne zadruge so bile velika opora državnim uslužbencem ter je denar v njih varno naložen, ker te zadruge zaupanega denarja ne smejo uporabljati za trgovsko špekulativne namene kot banke.

Govor je bil tudi o zadružni propagandi, za katero vlada med zadrukarji čim dalje večje zanimanje. Pohvalno je bila sprejeta akcija vseh zadrug v naši banovini glede izdajanja skupnega koledarja. Koledar, ki smo ga izdali, nam je lahko v ponos, ravno tako naš list „Zadrukar“.

Po končanem poročilu predsednika se je začela debata o poslovanju nabavljalnih, kreditnih in stavbenih zadrugah, o skupnih nabavkah, o propagandi, zadružni štednji itd., v katero so posegli razni delegati.

Naši delegati so glede skupnih nabav poudarjali, da blagovni oddelek v Zvezi še ni tako prožen, kot bi moral biti. Želja naših zadrug je, da se skupne nabavke forsirajo, ker se lahko edino na ta način dosežejo ugodnejše cene. Vendar se morajo pri tem upoštevati tudi krajevne prilike in potrebe članstva. Kar našim zadrugam ustreza, ne ustreza zadrugam v južnih krajih in narobe. Zveza mora pri skupnih nabavkah prepustiti odločujočo besedo tudi zadrugam, posebno večjim, ki sodelujejo pri skupnih nabavkah. Treba je, da se blagovni oddelek Zveze organizira, da ne bo preveč birokratičen. Za robo, ki jo firme s posredovanjem

Zveze ponujajo v nakup, naj se v večjih krajih napravijo izložbe, potniki Zveze naj česče obiščejo zadruga s svojimi kolekcijami, da se tudi na ta način primerjajo cene. Le-tako in s sodelovanjem zadrug bo mogoče čimprej uresničiti naše zahteve.

Te in še druge stvari so bile iznešene glede skupnih nabav. V to debato so posegli še delegati drugih zadrug in je bila kritika vsestranska in stvarna. Vemo, da se naša Zveza na tem poslu mnogo trudi in da je že započela tudi z akcijo samoprodukcije. V Sremski Mitrovici je kupila velik kompleks zemljišča, na katerem naj v bližnji bodočnosti stoji nov mlin, ker je sedanji v Adi preveč od rok, posebno za severne kraje. Tamkaj namerava zgraditi tudi razne objekte, ki bodo služili proizvodnji nekaterih vrst blaga, tako, da se bomo vsaj deloma osamosvojili. Saj se je samoprodukcija blaga v drugih državah že davno začela in ima ogromne uspehe, kot v Švici, Angliji, Švedski itd.

Mnogo kritike je bilo tudi iznešene glede novega pravilnika raznih podpor-nih društev in pomožnih blagajn. Pravilnik ministrstva trgovine in industrije je ta društva precej ostro prizadel, posebno v dravski banovini.

Po debati je povzel besedo predsednik g. Štibler, se zahvalil za lepo uspelo konferenco in izrazil upanje, da bo rodila dobre uspehe, nakar je konferenco zaključil.

Menza.

Menza je bila ustanovljena pred več leti kot malo podjetje v okvirju Nabavljalne zadruge. V prvi vrsti je potrebno, da dobe hrano v menzi neporočeni uslužbenci in uslužbenke, dijaki in delavci, ker ne zmorejo plačevanja drage hrane v gostilnah in restavracijah. Menza vzdržuje sama sebe ter ne sme imeti zgube. Menza posluje dobro ter napreduje vsako leto, vzlic temu, da ima hude nasprotnike tudi v onih, ki so pri njej na hrani in uživajo vse dobrate, ki jih more nuditi. Vsak bi rad drugačno hrano. Eden same

zrezke, drugi same kompote in močnate jedi, tretji salate, omake, zelje, repo itd. Če enemu ustrežeš, drugi kritizira, tako da niso nikdar vsi zadovoljni. Že večkrat smo takim nezadovoljnežem in nezadovoljenkam svetovali, naj se poroče, potem bo pa vsega dovolj in bodo kuhali, kar jim bo srce poželelo.

Opozarjamo pa kritikarje in kritika-ric, da tudi v zakonu ni vse najboljše, ker so časi slabi in je draginja nad normalo, kar čutijo posebno gospodinje z večjo družino. Meso stane din 12.—, 14.—, 16.— in več, kakršen kos in vrsto mesa si izberete; salata po din 5.—, 6.—, mast po din 20.—, slanina din 16.—, 18.—, korenje din 2.— do 3.— (vsa zelenjava je draga), jabolka din 4.— do 5.— itd.

V naši menzi stane:

Celo kosilo za abonenta din 7.—, večerja pa din 6.—;

posamezno kosilo za neabonenta din 8.—, večerja pa din 7.—.

Posetnik menze dobi juhe kolikor hoče in dovolj kruha. Dve prikuhi, goveje meso z močnato, pečenka s salato in krompirjem, telečji ali goveji zrezek s salato ali prikuho itd., to so običajna jedila, ki jih nudi menza.

Najboljši tek imajo pač dijaki, ki povečini s slastjo pojedjo preprosto, domačo, okusno prirejeno kosilo B hrane, ki je cenejša in stane kosilo din 5.—.

Kritika.

Pred nekaj dnevi je prišel do funkcionarja upravnega odbora član, ki je kritiziral, da so jedilniki, katere priobčuje „Zadrugar“, prefini in bi se morali nanašati le na domačo, navadno hrano.

Pojasnili smo mu, da so članice in žene članov povečini dobre gospodinje, ki znajo že kuhati navadna jedila, da pa se zanimajo tudi za kaj boljšega, osobito pa želijo, da bi njih hčerke znale pripravljati tudi taka jedila, ki niso vsakdanja, ki jih zahteva čas in razne prilike. Jedilniki so bili sestavljeni za kosilo za 10 oseb. Razumljivo je, da se potrebuje za 2 osebi manjša količina mesa, masti, jaje

itd., toraj peti del. Če se predpisuje v jedilniku za 10 oseb 2 in pol kg mesa, je treba vzeti za 2 osebi seveda le pol kg itd.

Nikjer ni zahtevano, da mora gospodinja pripraviti določeno jed ravno po predpisanem receptu. Vselej je na prosto dano, da recept ali še zboljša ali pa poslabša, kolikor ji pač finančna sredstva dopuščajo. Kuhinjskih receptov, ki imajo

namen pripravljati slaba jedila, pa do danes še ni nihče priobčeval. Torej recepti so različni — taki, ki zahtevajo več denarja, in taki, ki so cenejši.

Če so pa slabi časi, ne bomo radi tega priobčevali slabih receptov, ker to zna vsaka gospodinja. Vsaki gospodinji pa se lahko tudi dogodi, da z najboljšim namenom pripravi kako jed po dobrem receptu, pa se ji skazi.

Gospodarski in tržni pregled

Situacija na domačem trgu pšenice.

Politika od 5. febr. 1919 piše:

„Na domačem trgu pšenice se že dalje časa opaza pojav, da so cene, katere plačuje privatna trgovina, višje od cen, ki jih plačuje privilegirano izvozno društvo „Prizad“.

Privatna trgovina je še od začetka meseca novembra plačevala pšenico nekaj iznad „Prizadovih“ cen. Odkar pa je „Prizad“ v sredini prejšlega meseca znižal svoje cene za din 20.— pri 100 kg pšenice, je postala razlika med „Prizadovimi“ in trgovskimi cenami še večja. Danes znaša razlika v Vojvodini din 10.— do 12.— in v Južni Srbiji celo din 20.— pri 100 kg.

Ta pojav je v toliko interesanten, ker je prišel v trenutku, ko se je na veliko razpravljalo o velikih količinah razpoložljive pšenice v naši državi.

V preteklem letu 1938. je znašala žetev pšenice v naši državi po podatkih ministrstva za poljedelstvo 303.000 vagonov, kar predstavlja v primeri z žetvijo v letu 1937. za 55.000 vagonov več.

Za izvoz ostane še, upoštevajoč domačo potrebo pšenice, ca. 50.000 vagonov. Za izvoz pšenice obstojajo dve možnosti, in sicer izvoz pšenice v države, s katerimi imamo cene že določene, in v države, kjer je svobodna mednarodna trgovina in v katerih znašajo cene pšenice eno tretjino cene na našem domačem trgu.

Z ozirom na to situacijo ne bi bilo nič bolj prirodnega kot to, da se cene pšenice

na domačem tržišču prilagodijo „Prizadovim“ cenam, ker je to društvo obvezano, da odkupi vso preostalo količino pšenice, ki se mu nudi naprodaj.

„Prizad“ je, oziraje se na cene na mednarodnih tržiščih, za katere je vezan po dogovorih, ki jih ima z Nemčijo in drugimi državami, in posebno potem, ko so bili objavljeni podatki o količinah naše žetve v letu 1938., znižal svoje cene pšenici za 20.— din za 100 kg.

Najbolj interesantno je pa to, da niso posestniki in lastniki zalog žita v naši državi znižali cene pšenici kot „Prizad“ za din 20.—, temveč le za 10 do 12 din.

Kot pojasnilo na ta pojav naj sledi sledeče: Privatna trgovina plačuje pšenico iznad „Prizadovih“ cen zato, ker je ponudba s strani proizvajalcev slaba.

Zaloge pšenice, s katerimi razpolaga privatna trgovina, so zelo majhne (Ne verjamemo!). Vse, kar so imeli trgovci v zalogi, so prodali v mesecu novembru 1938 „Prizadu“, ker so se začele raznašati govorice, da se bodo cene pšenici s strani „Prizada“ znižale.

Proizvodniki (posestniki) v to znižanje niso verjeli in se tudi niso odločili, da bi po znižanju cen za din 20.— nudili pšenico naprodaj. (Tako je tudi sedaj „Prizadov“ sklep, da prilagodi cene pšenici cenam na svobodnih trgih in cenam v državah, kjer ima „Prizad“ pogojene cene).

V teh okoliščinah, ko so proizvajalci z lokalnega trga skoro povsem izostali (verjetno zato, ker pričakujejo, da

konec sezone povzpele na din 240.— kot v preteklem letu), moramo iskati pojasnilo za nastalo razliko med „Prizadovimi“ cenami in cenami, katere plačuje se bodo cene pšenici na domačem trgu privatna trgovina.

„Prizad“ se opravičuje inozemstvu, ker je njegova dolžnost, da izvozi tjakaj vso razpoložljivo količino pšenice, katero dobi v nakup, v lokalni trgovini se pa krije potreba po „Prizadu“, kakor to prilike in potrebe nanesejo.

Trenutno so lokalne potrebe precej velike, ali so ponudbe proizvajalcev male. Pšenico kupujejo mlini, kateri si niso pravočasno preskrbeli zaloge zato, ker so čakali, da bo cena pšenici padla.“

(Pripominjamo, da je z ozirom na obilno žetev pšenice v preteklem letu „Prizad“ za pšenico v začetku kampanje določil previsoko ceno — din 1.60 za kg.)

Na domačem trgu smo imeli zadnje mesece višje cene domače pšenice, kot se ista prodaja v inozemstvu. Državni uslužbenci in delavski sloj je pri tem prizadet, ker se cene najpotrebnejših živil s strani priv. društva „Prizad“, ki uživa državno podporo, umetno držijo na takih pretiranih višinah.

Zaloge pšenice v naši državi so velike, izvoza pa ni. Veleposestniki držijo visoke cene pšenici zato, ker imajo dovolj denarja in lahko čakajo, da bodo cene poskočile.

J. L.

Kolo žen zadrugark

„Kolo žen zadrugark“ je priredilo dne 8. febr. t. l. v glasbeni dvorani „Sloge“ za svoje članice in somišljenice predavanje o temi „Žena in zadrugništvo“. Predavala je ga. Pavla Hočevarjeva, ki je poslušalke seznanila o razmerah in delovanju zadrugništva v tujih državah ter predložila, kako velike važnosti je sodelovanje žene na zadrugnem polju. Le žal, da se je v tej smeri pri nas do sedaj vse premalo storilo. Odlično pripravljeno predavanje bo v celoti objavljeno v „Zadrugarju“, da se z njegovo vsebino seznanijo tudi one žene zadrugarke, ki ga niso imele priliko poslušati. Predavanje je bilo lepo obiskano, med udeleženkami pa smo žal pogrešali žene gospodinje onih zadrugarjev, ki danes najbolj trpijo pod težo gospodarskih razmer. Po predavanju se je razvila živahna debata, ker se je udeleženkam dala možnost, da tudi same iznesejo svoje želje glede zadrugnega pokreta in izrazijo svoje težnje. V debati je bila enodušno poudarjena zahteva, da se mora položaj žene-gospodinje zboljšati. Če propade družina, kateri je stebel žena, propade vse. Članice drž. uslužbencev pa so izrazile željo, da bi se zadrugno glasilo železničarjev „Zadrugar“ razširilo tudi na druge zadrugarje in da bi ga

dobivale žene državnih uslužbencev in bile tako obveščene o razvoju in delovanju zadrugništva, kakor tudi o ženskem pokretu na tem polju. — Prihodnje predavanje bo 8. marca t. l. v istem prostoru in isti uri. Tema predavanja bo objavljena naknadno. Žene zadrugarjev! Pristopajte v „Kolo zadrugark“; le v zadrugništvu je naš spas!

Žene — zadrugarke!

Držimo se svojih ustanov, to je naših zadrug, ki so bile ustanovljene iz potrebe. Pod spretnim vodstvom so se poedine zadruge razvile iz male prodajalne v veleprodajalno, ki lahko zadovolje največjega razvajenca. Kupujmo v bodoče vse svoje potrebščine le v lastni zadrugni prodajalni! Že otroka navajajmo k temu, da bo gledal zadrugno stavbo kot na nekaj svetega. Zakaj zgrajena je od nas samih, vsak zadrugar je doprinesel svoj delež. Čas in razmere zahtevajo, da nihče ne drži križem rok — najmanj pa žena. Mnogo, zelo mnogo dela imamo še pred seboj. Prvo, da si priborimo pravice, ki pripadajo ženi, drugo pa, da delamo na gospodarskem polju z možem roko v roki.

V slogi je moč! — Žene še enkrat! Organizirajte se, ker le številčno močna organizacija lahko stavi na odločujočih mestih svoje upravičene zahteve.

F. Zupan.

Vabilo
na

PRVI REDNI LETNI OBČNI ZBOR
„Kola žen zadrugark“ v Ljubljani,

ki se bo vršil

v Ljubljani dne 29. marca 1939 ob 19. uri
30 minut v glasbeni dvorani železničarskega glasbenega društva „Sloge“, Pražakova ulica št. 19.

Dnevni red:

1. Konstituiranje občnega zbora.
2. Poročilo upravnega odbora.
3. Poročilo nadzornega odbora.
4. Razprava o odobritvi računskega zaključka in o razrešnici članicam upravnega in nadzornega odbora.
5. Sklepanje o spremembi pravil.
6. Dopolnilna volitev članic upravnega in volitev članic nadzornega odbora.
7. Slučajnosti.

O p o m b a. Na občnem zboru ima vsaka članica samo en glas, s katerim glasuje osebno (člen 9 pravil).

Če občni zbor ob objavljenem času ne bi bil sklepčen, se bo vršil eno uro nato nov občni zbor, ki bo sklepal ne glede na število prisotnih članic (člen 10 pravil).

Vabimo vljudno in nujno vse članice, da pridejo na občni zbor.

Za upravni odbor:

Pihlar Milka, predsednica.	Ogorelec Iva, podpredsednica.
Zupan Frici, tajnica.	

Nadaljnja obvestila.

Prihodnji članski sestanek s predavanjem priredi „Kolo žen zadrugark“ dne 8. marca t. l. ob 20. uri v glasbeni dvorani „Sloge“.

Dne 15. marca t. l. ob 19. uri napravimo ekskurzijo v združno trgovino železničarske nabavljalne zadruga na Masarykovi cesti.

Rešitev nagradnih ugank
v Združnem koledarju za l. 1939.

1. Zmagoslavni križ.

Kristus je vstal, veselite se, aleluja!

2. Zamenjalnica.

Kupuj v svoji zadrugi!

1. Dopolnilnica.

Dobra volja pol zdravja, zdravje pol življenja.

4. Črkovna podobnica.

Medveda med, človeka pohlep zapelje.

5. Odbiralnica.

Za malega človeka je združništvo rešitev.

6. Črkovnica.

Kdor za smolo prime, se osmoli.

Prejeli smo vsega 20 pravih rešitev. Razpisane nagrade je žreb naklonil sledečim:

1. Okršlar Joško, Ljubljana, Podrožnik, cesta XII/11,

2. Pipan Anton, Ljubljana—Moste, Bavdkova 9,

3. Robida Franc, Ljubljana,

4. Vavroušek Karl, Maribor, Nova vas, Zelena ul. 8,

5. Lenard Leo, Verd, postaja,

6. Tomljanovič Štefan, prog. del. v pok., Stična,

7. Perklič Anton, Maribor, Rajčeva 4,

8. Twrdy Alfred, Ljubljana, Podlimarska 42,

9. Jeraša Janez, Ljubljana, Rožna dolina,

10. Dacar Melhior, Bled, Grad 141.

Izžrebani naj dvignejo nagrade pri tajništvu Nab. zadruga usl. drž. žel. Ljubljana, Masarykova 17, ali pa naj sporoče točen naslov, kamor želijo, da se jim nakaže.

„Žena.“

Dandanes je treba vsak dinar trikrat obrniti, preden ga izdamo. Na to so mislili v uredništvu „Žene 1939“, mesečnika v službi današnje žene in so prinesli v januarski številki poseben članek s slikami: „Novo iz starega“. V njem daje priznana modna svetovalka in risarica nasvete o prenovitvi starih oblek. V bodoče bo vpoštevala tudi osebne želje naročnic. Mesečnik „Žena 1939“ se je letos znatno povečal in izpopolnil. Poleg zanimivih povesti, modnih skic, praktičnih in poučnih člankov, priloge za ročna dela in priloge s kuharskimi recepti prinaša tudi povečano in izpopolnjeno krojno polo s kroji najpraktičnejših modelov modnih skic in lepo zbirko modernih predlog za ročna dela. Mesečnik „Žena 1939“ stane celoletno samo din 62.— in ga naročite v Ljubljani — Nebotičnik.

Tudi februarska številka „Žene 1939“ ne zaostaja za prvo številko, temveč jo po opremi in tudi vsebini celo prekaša.

Poleg razvoja kulturnega življenja naše žene v glasbeni, slikarski, kiparski in oderski umetnosti najdete v njej še mnogo zabavnega in poučnega čtiva, tako: Henriette Pierot: „Njegov uspeh“, Marija W.: „Marz se bije skozi življenje“, Inka Šušteršičeva: „Smej se Bajazzo“, članek ing. Schauerjeve: „Žena z železno rezervo“, razpravo o valčku, našem starodavnem plesu, o razvedrilu, praktične nasvete v kozmetiki in jedilne recepte. Krojna pola pa prinaša vsak mesec dvajset brezhibnih krojev in mnogo lepih vzorcev za vse vrste ročnih del: kvačka-nje, pletenje, vezenje in mreženje.

Opozorilo!

Člane s proge, ki se ne bi mogli nabaviti manufakture za pomlad osebno v naši zadružni prodajalni, prosimo, da počakajo z nakupom, dokler jih ne obišče naš zadružni potnik z našo najnovejšo kolekcijo za pomlad.

Izplačilo blagajniškega skonta

Obveščamo člane, da bodo med 10.—15. marcem prejeli od službenih edinic obvestila o višini blagajniškega skonta za leto 1938.

Po sklepu XV. redne skupščine z dne 18. aprila 1937. se pa blagajniški skonto izplača v gotovini le onim članom, ki na dan izplačila skonta do zadruga nimajo nikakih plačilnih obveznosti. Skonto se bo začel izplačevati med 15.—20. marcem.

Nakupovalni termini za ljubljanske člane

Nakupovalni termin, in to samo za ljubljanske člane, se začne od sedaj naprej redno že 22. vsakega v mesecu.

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Tyrševa cesta št. 89. — Tiskali J. Blasnik nasled., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Piščanci brez koklje?

Samo malo več brige, pa gre res tudi brez nje prav dobro. Za večjo skrb pa ti dajo zgodnji piščanci zgodaj „pohance“, jarice pa zgodaj jajca. Toploto, red v hrani, snago in svetlobo, to jim daj, pa bodo piščanci brez koklje prav dobro uspevali.

Toplota. Kotiček pod štedilnikom, če ni zelo tople, zares ni dovolj. Toploto ti daje umetna koklja, ki si jo lahko napraviš sam. Popisana in narisana je na str. 123 „Zadrugarja“ iz l. 1931. Če tega „Zadrugarja“ nimaš ali če ti je tam popisana koklja preveč „nobel“ in predraga, si oglej v pisarni „Žegoze“ kokljo, kakršno si napraviš iz zaboja za sladkor sam, brez izdatkov. Vsak dan od 8. do 13. ure in pop. od 15. do 18. ure je pisarna „Žegoze“ odprta v II. nadstropju nad prodajalno šiška.

Hrana. Tudi hrana je prav podrobno opisana na strani 125 „Zadrugarja“ iz l. 1931. Iz prakse pa veš, da gre bolj preprosto tudi, da krušne drobtine, proso in zdrob store svojo korist. Jestl daš piščancem, kolikor se jim hoče, le to pazi, da se mokra hrana ne skisa. Čista voda je prav dobra pijača, boljše je seveda posneto mleko. Če piščanci niso na trati, jim daj zelenjave (sesekljan rman, koprive itd.).

Snaga. Važna je kakor hrana. Nastelji piščancem na pod drobnega peska ali smamnate rezanice, da jim pōd lahko vedno očistiš. Hrano jim pokladaj v posodicah, v kakršnih ne morejo brskati, da ti je ne raztresejo in z njo ne zamažejo poda. Če moreš, kupi posodo v „Žegozi“, če nimaš denarja, si jo tam oglej, potem si jo pa napravi sam. Pijačo jim daj v napajalniku, ki si ga napraviš iz cvetličnega lonca. Kako, ti pokaže „Žegoza“ v pisarni. Zapomni si pa, da mokrota piščancem škoduje. Zato jim ne da-

jaj odprte vode, da v njej lahko brskajo in jo polivajo, ter jih ne puščaj v rošno travo. Svetloba pa jim je neobhodno potrebna.

Ali naj kupim enodnevne piščance?

Če kupiš jajca od selekcioniranih kokoši po din 2.— in se ti izvali vsako drugo jajce, te stane vsak enodnevni piščanec din 4.—. Vemo za primer, ko je neki naš tovariš kupil 10 jajc po din 5.—, pa se mu ni izvalil niti en piščanec. „Žegoza“ prodaja članom enodnevnih piščance po din 4.— do din 4.50, nečlanom pa po din 5.—. Pri nakupu piščancev ne riskiraš glede oplojenosti jajc nič, zato so „Žegozini“ piščanci zares poceni, kajti so le od kokoši oblastveno priznanih rejcev. Dne 15. in 16. marca t. l. odnosno drugo skupino dne 12. in 13. aprila t. l. jih bo oddala „Žegoza“ 700. Naroči jih pravočasno, da ne zamudiš. Če jih boš kupil, te bo „Žegoza“ prijavila banski upravi kot rejca „štajerke“ in bo skušala posredovati, da ti bo banska uprava določila in dostavila plemenskega petelina. Točen cenik piščancev si oglej v pisarni „Žegoze“, kajti čim več piščancev boš naročil, ceneje jih dobiš.

Ali naj valim v združnem valilniku?

Če nimaš najcenejšega valilnika, to je koklje, potem prijavi udeležbo pri valjenju v združnem valilniku, najkasneje do 1. marca t. l. Dne 12. marca bo namreč „Žegoza“ zopet vložila jajca, in to jajčka, ki jih bodo prinesli v valjenje člani sami od svojih lastnih kokoši.

Cene: vložnino plačš takoj, ko prineseš jajca, in sicer za vsako jajce din 1.—; ko pa odneseš piščance, plačš še za vsakega piščanca din 1.— ali din 0.75 po ceniku, ki si ga oglej v „Žegozini“ pisarni.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r.z. z o.z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 46-52 IN 46-53

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 4652-3

Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 4651

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061

Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Jesenice: Prešernova, telefon št. 606

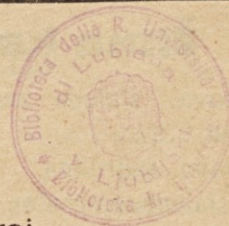
Prodajamo samo članom.

CENIK št. 2

Obračunske cene veljavne od 21. februarja 1939 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg	kg	3:30
„ Og	„	3:30
„ št. 2	„	3:10
„ št. 5	„	2:90
„ ajdova	„	5:50
„ koruzna	„	2:—
„ „ krmilna	„	1:20
„ pšenična krmilna	„	1:65
„ ržena	„	2:75
Otrobi, pšenični debeli	„	1:65
„ „ drobni	„	1:40
Zdrob, činkvantin	„	3:25
„ koruzni	„	2:50
„ pšenični	„	4:—
Žikin zdrob ¼ kg	zav.	6:50

Testenine

Domače

Fidelini	kg	7:—
Krpice	„	7:—
Makaroni	„	7:—
Polži	„	7:—
Rezanci	„	7:—
Špageti	„	7:—
Zvezdice	„	7:—

Jajčne

Makaroni	kg	10:—
Polži	„	10:—

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	11:—
Špageti	„	11:—
Jajnine vseh vrst	„	17:—
A. C. „ „	„	18:—

Riž

Carolina	kg	12:—
Ia	„	8:—
Ila	„	7:—

Deželni pridelki

Čebula, domača	kg	3:75
Čebula, pražena „Cepo“	doza	6:—
Česen	kg	6:50
Fižol, Ila	„	2:—
„ prepeličar novi	„	4:—
„ beli	„	4:—
„ cipro	„	4:25
Grah zelen	„	11:—
Ješprenj	„	4:—
Ješprenjek	„	7:—
Kaša	„	3:50
Koruzna, debela	„	1:55
„ činkvantin	„	2:40
Krompir	„	—90
Leča, Ia	„	11:—
„ domača	„	5:—
Piča za kure	„	2:25
Ptičja hrana	„	8:—
Tropine, lanene mlete	„	2:60
Ječmen	„	2:20
Oves	„	2:20
Proso	„	2:30
Pšenica	„	2:20
Zelje kislo	„	2:—
Zelje kislo, v sodih, Btto	„	1:75
za Ntto	„	9:50
Slive suhe bosanske	„	9:50

Sadije južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	14:—
Rozine, Ila	„	12:—
Fige v vencih	„	7:—

Jabolka	kg	—:—
Lešniki, tolčeni	„	43:—
Limone	kom.	—:75
Mak plavi	kg	18:—
Mandeljni, Ia	„	52:—
Orehi celi	„	8:—
Orehova jedrca	„	28:—
Pomaranče	kom.	Dnevna cena
Mandarine	„	Dnevna cena
Rožiči, celi	kg	6:—
Rožičeva moka	„	6:—

Sladkor

Kocke	kg	15:50
Sipa, drobna	„	14:—
„ debela	„	14:10
V prahu	„	15:75
Bonboni	„	25:—
„ Fourres, Ia	„	40:—
„ „ Ila	„	30:—
Bonboniere	kom.	po izb.
Kandis	kg	24:—
Margo slad	„	44:—
Šumeča limonada	kom.	1:—

Sol

Fina	kg	4:—
Morska	„	2:75

Kava

Perl	kg	72:—
Portoriko	„	80:—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Surova, Ia	kg	69—
„ Ila	„	61—
Viktorija	„	58—
Žgana	„	80—
„ Rio	„	70—
„ Special	„	92—
Hag, mali	zav.	14—
„ veliki	„	27—

Žitna kava

Ječmenova, slajena za-		
družna	kg	11—
Ječmenova, zadružna	„	7·50
Ržena, slajena, zadružna	„	12—
Dr. Pirčeva	„	12·50
Kneipp	„	13·50
Perola	„	13·50
Proja	„	9—
Žika	„	13—

Ostale kavine primesi

Cikorija Franck à ½ kg	kg	18·50
„ Franck à ¼ kg	„	19·50
„ Favorit à ½ kg	„	16—
„ kolinska à ½ kg	„	18·50
„ kolinska à ¼ kg	„	19—
Enrilo	„	21—
Plgova kava	„	23—
Redilna kava	„	21—

Mast

Mast Ia	kg	20—
„ v dozah	doza	105—
Čajno maslo Ia gorenjsko	kg	36—
„ „ štajersko	„	32—
Kuhano maslo	„	32—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	21—
Hrenovke	kom.	2—
Jezik, goveji	kg	24—
„ svinjski	„	24—
Kare brez kože	„	23—
Kračje	„	13·50
Kranjske klobase	„	3·50
Meso, prekajeno, vratina	„	21—
Ocvirki	„	*

Prsni vršci	kg	17—
Reberca, brez kože	„	19—
Salama, krakavska	„	24—
„ letna	„	21—
„ milanska	„	54—
„ mortadela	„	25—
„ navadna	„	12—
„ ogrska	„	54—
„ pariška	„	22—
„ posebna	„	22—
„ tirolska	„	22—
Slanina, hamburška	„	23—
„ krušna	„	20—
„ papricirana	„	21—
„ prekajena, deb.	„	22—
„ soljena	„	20—
„ tirolska	„	23—
Svinjske glave, brez kosti	„	14—
Svinjski parklji	„	8—
Šunka, domača, kuhana	„	45—
„ praška	„	25—
„ zvitá	„	23—
Tlačenka	„	14—

* Po dnevnih cenah, ki so izložene v prodajalnah.

Ribe - pastete

Polenovka, suha	kg	26—
Rusi	kom.	1—
Sardele, očiščene, v olju	„	—75
Sard. obr. s kaper., mala doza	„	5—
„ „ „ „ velika	„	8—
Sardine	„	6·50
„	„	5·50
„	„	3·25
„	kom.	1·25
„	„	2·50
Slaniki	„	2·50
Pašteta, jetrna	doza	5—
„ sardelna	„	6—
Guljaž, goveji	„	7—
Vampi	„	7—

Delikatese

Citronat	kg	100—
Naš čaj	zav.	6—
Čaj v dozah	vel. doza	30—
„ „ „ „ mal.	„	17—
„ „ „ „ zav.	„	4—
„ „ „ „	„	8—
„ „ „ „	„	9·50

Čaj v zavitkih	zav.	18—
„ brazilski „Mate“	„	3·50
„ odprti	kg	135—
Čokolada à ¼ kg	tabl.	10—
„ „ 1/10 „	„	4·50
„ „ 1/20 „	„	2·50
„ „ z lešniki	kom.	1—
„ „ „ 1/10 kg	tabl.	6·50
„ „ „ 1/5 „	„	12—
„ „ mlečna 1/14	„	5—
„ „ 1/7	„	10—
Drobtine	kg	6—
Gorčica	„	17—
„	koz.	6·50
Jajca, štajerska, dnevna		
cena		

Na progo jih ne moremo pošiljati.

Guljaž ekstrakt	zav.	3·50
Juhan, mali	stekl.	9·50
„ veliki	„	20—
„ na drobno	dkg	1·30
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	vel. zav.	14—
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	mal. „	7—
Kakao, holandski	kg	50—
„ I	„	35—
Kapri	„	50—
Keksi v zavitkih	zav.	6—
„ „ „ à 1 kg	„	18—
„ „ na drobno	kg	18—
„ „ v pločev. dozah	doza	24—
Kruh črn in bel	štruca	2—
Kumarce, kozarec	30— do	56—
Kvargelni	kom.	—50
Kvas	kg	38—
Maggi, mali	stekl.	12—
„ srednji	„	18·75
„ veliki	„	31·50
„ na drobno	dkg	1·60
„ kocke	kom.	1·25
Marmelada, jabolčna	kg	19—
„ „ doza		
à 1 kg	„	20—
Marmelada, marelična	„	29—
„ „ doza		
à 1 kg	„	30—
Marmelada slivna	„	18—
Med, cvetlični	„	19—
„ ajdov	„	19—
„ cvetlični, mali kozar. kom.		11—
„ „ vel. „	„	21—
„ „ mali lonč.	„	1·50
„ „ sred. „	„	4—
„ „ vel. „	„	7—
Desert šnite	„	1—
Napolitanke, dolge	„	1—
„ „	„	15—
Oblati	zav.	15—
Otroški piškoti	„	15—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Ovomaltine, mala . . . doza	10.50
„ srednja . . . „	24.—
„ velika . . . „	43.—
Paradižniki, 1/8 kg . . . „	4.25
„ 1/2 „ . . . „	10.—
Sir, Jason kom.	1.25
„ „ „	7.50
„ emendolski, la . . . kg	27.—
„ Parmezan „	75.—
„ stiški „	26.—
„ trapistovski „	20.—
„ edamski „	27.—
Soda, jedilna „	20.—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding zav.	2.50
Čokoladna krema . . . „	3.50
Čokoladni prašek za puding „	2.80
Malinov prašek za puding „	2.50
Mandelnov prašek za puding „	2.50
Pecilni prašek „	1.—
Pripomoček za vkuhanje „	2.—
Rumenilo „	1.—
Vanilijeva krema „	3.—
Vanilijin prašek za puding „	2.50
Vanilijin sladkor „	1.—
Zmes za šartelj „	12.—

Dišave

Cimet, cel in zmlet . . . zav.	3.—
Ingver „	3.—
Janež „	2.50
Kamilce kg	30.—
Klinčki (žbice), celi in zmleti zav.	2.50
Korjander „	2.50
Kumna „	1.—
Lavorjevo listje „	1.—
„ zrnje „	1.—
Majaron kg	65.—
Muškatov cvet zav.	3.—
Muškatovi orehi kom.	—60
Paprika, huda zav.	3.—
„ sladka „	3.—
Piment, cel in zmlet . . . „	2.50
Poper, „ „ „ „	3.—
Vanilija v šibkah velika . kom.	3.—
Zafran zav.	1.—

Tekočine

Kis za vlaganje l	3.50
„ nav., dvojno močni . . . „	3.25
„ vinski „	5.—

Olje, bučno l	14.—
„ italijansko „	20.—
„ namizno „	14.—
„ olivno „	19.—
„ „ la „Medicinal“ . . . „	22.—
Francosko žganje, mala stekl.	10.—
„ „ srednja „	24.—
„ „ velika „	48.—
Brandy, à 0'17 l „	—
„ „ 0'35 l „	28.—
„ „ 0'70 l „	46.—
Liker, Balkan, grenki . . . l	42.—
„ „ sladki „	42.—
„ Pelinkovec „	37.—
„ razni „	38.—
Rum la, à 1/2 l stekl.	34.—
„ la, „ 1 l „	58.—
„ la, „ 1/2 l „	24.—
Esenca za liker „	5.—
Rumova esenca „	8.—
Žganje, borovničar, à 1/2 l . . . „	24.—
„ brinjevec, „ 1/2 l . . . „	21.—
„ hruševac „ 1/2 l . . . „	21.—
„ slivovka, „ 1/2 l . . . „	19.50
„ tropinovec, „ 1/2 l . . . „	21.—
Vino, belo, štajersko . . . l	12.—
„ cviček „	11.—
„ belo, dalmatinsko . . . „	—
„ Opolo „	—
„ Prošek „	26.—
„ Vermut „	30.—
Malinovec, à 1/2 l kg	14.—
„ odprti „	18.—
Radenska voda 14/10 l . . . stekl.	7.—
„ „ 1/2 l „	3.50
Rogaška voda 14/10 l . . . „	7.—
„ „ Donati 1 l „	6.50
Grenka voda Fr. Jožefova . . . „	11.—

Potrebščine za perilo

Mila

Hubertus, sivo kg	9.—
„ navadno „	11.—
„ terpentin „	12.—
Merima „	12.—
Sunlight zav.	2.—
Schicht, navadno kg	12.—
„ terpentin „	13.—
Zlatorog, navadno „	11.50
„ terpentin „	13.—

Pralni praški

„Ena“, milne luske kg	35.—
„Henko“ soda zav.	3.—
Lux „	4.50
Perion „	4.50
Persil „	5.—
Radion „	5.25
Snežinka „	4.50

Ženska hvala zav.	2.50
Radost peric „	2.50
Teksil „	2.50

Druge potrebščine

Soda za pranje kg	2.—
Lug „	3.75
Boraks zav.	2.50
„ carski škatl.	5.75
Škrob rižev „	5.—
„ „ zav.	1.50
Plavilo v kockah „	2.50
Plavilni papir „	1.50
Pralni stroji, leseni, mali kom.	13.—
„ „ „ vel. „	14.—
Pralni stroji, pločev. mali „	15.—
„ „ „ vel. „	17.—
Vrvi za perilo . . . 15 m	Cene po kvaliteti
„ „ „ . . . 20 „	
„ „ „ . . . 25 „	
„ „ „ . . . 30 „	
„ „ „ . . . 35 „	
„ „ „ . . . 40 „	
Obešalniki za sušenje perila kom.	
Ščipalka za perilo „	20.—
	—25

Toaletni predmeti

Milo, Bobi malo kom.	2.—
„ „ veliko „	4.—
„ Favorit „	8.—
„ 7 cvetic „	7.50
„ Glicerin „	5, 9
„ kopalno vel. „	12.—
„ kopalno mal. „	7.50
„ Karbol „	4.—
„ mandeljnov „	6.50
„ Marija „	10.—
„ Olivia mali „	4.50
„ „ vel. „	7.—
„ domače „	4.50
„ Osiris „	6.—
„ otroško „	8.—
„ za roke „	4.50
„ Speick „	8.—
„ za britje la „	8.—
„ „ „ la tuba	2.50
Cimean, „ „ „	6.50
Chlorodont, „ „ „	6.50
Doromat, „ „ „	8.50
Kalodont, mala „	6.50
„ vel. „	12.—
Odol mala stekl.	22.—
„ sred. „	35.—
„ vel. „	65.—
Olje, orehovo, pristno . . . „	8.—
Olje za sončenje in ma- sažo „	6.—
Ustna voda Cimean „	18.—
Kolonska voda mala „	13.—
„ „ vel. „	24.—

Esenca za kolonsko vodo	stekl.	16.—
Krema za kožo čimear	doza	10.—
Krema za kožo Elida nočna	tuba	13.—
Krema za kožo Elida dnevna	"	12.—
Nivea krema	doza	10.—
Uran	"	10.—
Parfum	stekl.	16.—
Puder Elida	škatl.	10.—
Vazelin	doza	6.—
Šampon	zav.	3.—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna	mal. škatl.	5.—
"	sred.	6.—
"	vel.	12.—
" rjava	"	5.—
" rumena	"	5.—
" bela	"	5.—
" sortirana	"	3.—
Mast za čevlje, črna	"	4.—
" " rjava	zav.	4.—
Belin	"	2.—
Olje za mazanje podplatov	stekl.	8.—
Krtače za blato	kom.	4.—
" " mazanje	"	1.50
" " svetljenje	"	12.—
Vežalke, črne, kratke	par	1.25
" " srednje	"	1.50
" " dolge	"	1.75
" rjave, kratke	"	1.25
" " srednje	"	1.50
" " dolge	"	1.75
" usnjene, črne	"	2.—
" " rjave	"	2.—

Razno

Barva za pirhe	zav.	—75
Ostara papir	"	2.50
Brusači	kom.	13.—
Celofan, papir	zav.	2.50
Čistilo za parkete	mal. doza	10.—
" " " vel.	"	20.—
Črnilo	stekl.	3.—
Flit	mal. doza	16.—
" " " vel.	"	29.—
" s škropilko	kart.	51.—
" škropilka	kom.	22.—
Grafit	"	—50
Hobby, prašek	zav.	4.—
Kadilo	kg	30.—
Kolofonija	"	7.50
Kladiva za meso	kom.	12.—
Kolesa moška, kromir.	"	1450.—
" " damska, kromir.	"	1550.—
" " moška, poniklj.	"	1200.—
Plašči za kolesa	"	60.—
Zračnice za kolesa	"	16.—
Likalit	zav.	3.—
Krtače za obleko	kom.	16.—
" " parkete	"	27.—
" " ribanje	"	4.—
" " " la	"	5.—

Krtače za roke	kom.	2.50
" " roke, dvostr.	"	5.—
" " zobe, male	"	8.—
" " " velike	"	12.—
"Mali sadjar"	knjiga	5.—
"Mali vrtnar"	"	5.—
Metle, male	kom.	6.50
" " velike	"	10.—
Metlice, otroške	"	5.50
" " za obleko	"	6.—
" " posodo	"	1.50
Morska trava la	kg	4.—
Muholovci	kom.	—75
Nagrobne lučke	kart.	10.—
" " v keram.	"	"
lončkah	kom.	3.75
Nočne lučke	škatl.	1.75
Obešalniki, mali	kom.	2.50
Olje za šivalne stroje	stekl.	4.—
Omela, bombažna	kom.	32.—
" mala	"	12.—
" za parkete	"	24.—
Omelčka za čiščenje ste-	"	"
klenic	7.50 do 15.—	"
Pasta za peči	škatl.	3.—
Peharji, srednji	kom.	4.—
" " veliki	"	4.50
Peresniki	"	2.—
Pergament papir	pola	1.—
Pesek za email posodo	zav.	1.—
" " " " "	"	1.50
" " " " "	"	2.—
" " " " "	"	2.50
" " alum.	"	"
Pile, trioglate srednje	kom.	5.—
" " " velike	"	5.50
" " plošnate, male	"	9.50
" " " srednje	"	11.—
" " " velike	"	13.—
Platn. vreč. za ca 8 kg	"	5.—
" " " " 15 "	"	8.—
" " " " 25 "	"	11.50
" " " " 45 "	"	17.—
Prašek za čiščenje zlata	"	"
in srebra	zav.	3.25
Prazne pušice	kom.	5, 10
Predpražniki Ia	16.— do 49.—	"
" " " IIa	kom.	10.—
" " " IIIa (slama)	"	4.—
Prijatelj gospodinj (za šte-	"	"
dilnik)	"	110.—
Rahljači, brez ročaja	"	12.—
" " z ročajem	"	15.—
Semena zelenjadna	zav.	1.—
" " cvetlična	"	1.—
" " grah, fižol	"	1.—
Sidol	kom.	5.50
Svitol	"	4.80
Sita patent	"	20.—
Snažilne gobice za po-	"	"
sodo	"	1.50
Solnice, lesene	"	9.—
Stručnice, male	"	6.—

Stručnice, velike	kom.	8.—
" " srednje	"	7.—
Sukanec, bel, črn	"	"
št. 10—12	valj.	4.50
Sukanec, bel, črn	"	"
št. 16—36	"	3.50
" 40—60	"	2.75
Sveče, dolge	zav.	6.—
" " " " "	kom.	1.25
" " kratke	zav.	6.—
" " " " "	kom.	—75
Svinčniki, navadni	kom.	1.50
" " tintni	"	3.50
Šivanke	zav.	1.50
Šmirkovo platno, belo	pola	1.50
" " sivo	"	2.—
Sparklet steklenice	kom.	150.—
" " patroni, polni	"	4.50
" " prazni	"	2.50
Sted Regulator obroči:	"	"
160—220 mm	"	60.—
230—240 "	"	75.—
Sted Regulator plošče:	"	"
18×12 col	"	115.—
21×12 "	"	120.—
Tepači, mali	"	8.—
" " srednji	"	13.—
" " veliki	"	18.—
Umetno gnojilo	kg	2.—
Vim	zav.	2.50
Vžigalice	"	10.—
" " " " "	škatl.	1.—
Zobotrebci	zvez.	—25
Jedilni pribor, navadni,	"	"
alpaka in kromiran	Po izbiri	"

Kurivo

Drva, bukova, cela	Po dnevni ceni
" " žagana	
" mehka v kolob.	
Premog, trboveljski, kosovec	Po dnevni ceni
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.	

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naša prodajalna na Jesenicah prodaja poleg špecerije tudi vse galanterijsko blago.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.